

Kállai Irén

SIKERES ÁTALAKULÁSOK – A BIHARI MÚZEUM TEVÉKENYSÉGE 2014–2016 KÖZÖTT

A Bihari Múzeum Évkönyve XVII–XIX. kötetében a 2011–2013 közötti időszakról szoltunk, mely az átalakulások és a lehetőségek jegyében telt el. Kulcsfontosságú volt múzeumunk történetében, hogy 2013. január 1-jétől már Berettyóújfalu Város Önkormányzatának fenntartásában, a Sinka István Városi Könyvtárral összevonva, egy intézményben működünk. Akkor azzal fejeztem be cikkemet:

„Összefoglalva: a Bihari Múzeum 2011–2013 között az országos átalakulások, át-szervezések közepette előremenekült, s ebben az időszakban meg is erősödött. A 2013. év végére teljesítette a területi múzeum besoroláshoz szükséges valamennyi feltételt, úgy, hogy közben minden korábbi, már meglévő gyűjteményét szakember muzeológus kezeli, s így nem kellett lezárni. Múzeumunk 2014 tavaszán meg is kapta az új működési engedélyét. A fenntartóváltás nálunk pozitív hatásokat indított el, újabb lehetőségeket biztosított, amelyet a lelkes, egyre fiatalodó munkatársi gárda maximálisan ki is használt. Ha ezek a folyamatok a jövőben is így folytatódnak, akkor a Bihari Múzeum ezentúl már nemcsak a város, hanem a járás kulturális központja is lesz, így nemcsak a városlakók, hanem a járás lakói is felkeresnek, és talán a megyéből és az ország más részéből is egyre többen látogatnak majd el Berettyóújfaluba a Bihari Múzeumért és programjaiért is.”

Ezek a mondatok akkor optimista terveknek, majdhogynem álmoknak tündek, mert ne feledjük el, hogy még javában tartott a válság. A városok, települések megkapták ugyan önként vállalt feladatnak a múzeumok fenntartását, de akkor még közel sem tudták a kötelező feladatként ellátott könyvtári, közművelődési, kulturális intézményeiket sem a megfelelő színvonalon finanszírozni. Ilyen körülmények között a Bihari Múzeum csapata a korábbi évekhez hasonlóan újra előremenekült, kereste a pályázati lehetőségeket, s nemcsak kereste, de meg is találta. Az NKA-források megszerzése mellett a múzeum épületében székelő, s intézményünk mellett több mint két évtizede folyamatosan működő civil szervezetek¹ – anyagi és humán erőforrásokkal is – segítették a múzeum szakmai és közművelődési munkáját. Ez általában jellemző a vidéki múzeumokra – így a mi intézményünkre is –, hogy létfontosságú a múzeum mellett tevékenykedő civil szervezetek munkája. A forrásteremtésben, eszközbeszerzésben, s igen gyakran a humánerőforrásban, önkéntes munkával segítő civil szervezeteink nél-

¹ Bihari Múzeum Baráti Köre (1991), Bihari Múzeumért Alapítvány (1992), Bihari Természetbarát Egyesület (2005), Borosjenői Kádár István Hagyományörző Íjász Egyesület (2013)

kül a Bihari Múzeum ma nem lenne olyan sikeres, ismert a városban, a kistérségben, s mondhatni bizonyos tekintetben országos szinten sem.

2014 óta is fejlesztettük a gyűjteményeket, készítettünk számos időszaki kiállítást és sikeresen folytattuk a múzeumi közművelődési munkát is. A korábbi TÁMOP-os projektekben partnerintézményeink csoportjaival folyamatosan díjtalanul fenntartottuk európai uniós pályázatainkat.² Emellett új foglalkozásokat is kidolgoztunk, így az iskolákkal, később a KLIK³ Berettyóújfalui Tankerületével való korábbi szoros együttműködésekett ezzel még jobban megerősítettük. Múzeumunk programkínálatát, szolgáltatásait a korábbi fejlesztések, illetve az időszak alatt létrehozott új ajánlatok jelentősen bővítették, a múzeumi, ezen belül a múzeumpedagógiai bevételeink pedig 2014-re a korábbi évek bevételeinek négyszeresére emelkedtek, s ezzel már bőven átléptük az egymillió forintos bűvös határt. Az elmúlt három évben is folyamatosan teljesítettük az évi 1,3–1,6 millió forint közötti működési bevételt. Bevételeink nagy része a múzeumpedagógiai jegyek, illetve programcsomagok bevételei. 2016-ban már a járás területén megvalósított, kihelyezett múzeumpedagógiai programok, előadások bevételei is megjelentek. Sajnos továbbra is minimális a múzeumunk felnőtt és kedvezményes (nyugdíjas) jegyek bevétele. Kevés a turista városunkban, illetve a helyi és a környékbeli lakosság díjtalanul is megtekintheti kiállításainkat rendezvényeinken (Múzeumok éjszakája, Múzeumok Őszi Fesztiválja, kiállításmegnyitók, könyvbemutatók, Tudástár előadás-sorozat) és egyéb programjaink alkalmával.

A Bihari Múzeum nemcsak Berettyóújfalu, hanem a járás, a bihari térség lakossága számára egy informális tanulási helyszín, az életben át tartó tanulás egyik fő forrása és helyszíne.

A közművelődési stratégiai tervünkben még 2008-ban a következőképpen foglalmaztuk meg a Bihari Múzeum küldetését: „*A Bihari Múzeum küldetése a bihari öntudat formálása, a lokálpatriotizmus erősítése mellett a múzeumi közművelődés biztosítása minél szélesebb társadalmi körben. A Bihari Múzeum gyűjteményeivel, kiállításával, programjaival a helyi identitástudatot erősíti, a bihari öntudatot fejleszti. A helyben kialakult, létrejött kulturális értékeket, és a Biharból elszármazott alkotók produktumait (alkotásait, gyűjteményeit, tárgyait) összegyűjtve azokat az utókorra hagyományozza, az itt élőknek, az innen elszármazottaknak és a hozzánk érkező ven-*

² TÁMOP 3.2.8.B-08-2009-0014 Bihari „múzeumi tanoda” c. projekt, TÁMOP 3.2.11/10-1-2010-0021 Bihari vándortárlisznya c. projekt

³ Klebersberg Intézményfenntartó Központ – igazgatója Kapornai Judit

dégeknek összegyűjti, megmenti, megóvja, feldolgozza és megmutatja.” Ezen elvek alapján működünk a 2014–16 közötti időszakban is.

2013. január 1-jétől a város önkormányzata biztosítja az alapvető működési feltételeket és a forrásokat, de a pályázatokról ezen időszak alatt sem feledkezhetünk meg. Nemcsak rendezvényekre, programokra adtunk be pályázatot az elmúlt időszakban, hanem a szakmai pályázatokon is folyamatosan megmérettünk magunkat. 2004 és 2011⁴ után 2014-es tevékenységünkkel is pályázatunk az *Az év múzeuma* díjra, s az alapításának 40. évfordulóját ünneplő intézményünk végre el is nyerte ezt a címet. Idézet a bíráló bizottság indoklásából: „*a múzeumban őrzött tudás széles körű megosztásáért, az oktatásban, nevelésben játszott szerepéért a városban és a gyűjtőkörébe tartozó teljes területen.*” 2015. május 16-án, a 20. Múzeumok Majálisán, a Nemzeti Múzeum dísztermében vette át Kállai Irén igazgató az elismerést valamennyi szakmai munkatárs, dr. Krajczárné Sándor Mária etnográfus, múzeumpedagógus, Csarkó Imre történész, Kurcz Beatrix adattáros, közönségkapcsolati munkatárs, Szémánné Veres Gabriella irodalmi muzeológus, Szűcs Endre műtárgyvédelmi asszisztens-technikus és a támogatók, fenntartók, Dr. Vitányi István országgyűlési képviselő, Bulcsu László, a Hajdú-Bihar Megyei Közgyűlés alelnöke, Muraközi István, Berettyóújfalu polgármestere és Kolozsvári István kulturális menedzser jelenlétében. (Az oklevél és a díjátadás son készült csoportkép: 1–2. kép)

2015 májusában a kiállító 110 múzeum között a Bihari Múzeum sátrában két napon át mutattuk be műtárgymásolatainkat, a bihari szűrt, a gubát, a pásztorkalapokat, a derecskei kisbundát. A következő évben, 2016-ban is két napon át Budapesten, a múzeumkerti sátrunkban műtárgymásolatokkal, kiadványokkal, érdekes játékokkal vártuk a szakma képviselőit és a nagyközönséget, fogadtuk a múzeumunk iránt érdeklődőket.

Szémánné Veres Gabriella irodalmi muzeológus kolléganőnk⁵ első önálló, jórészt saját gyűjteményi anyagunkra épülő *Kelet Népe '80 – A Sebes-Körös partjától az Adler nyomáig* című kiállításával először indultunk a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület *Az év kiállítása, 2015* pályázatán, mellyel kolléganőnk a szakmai bírálók elismerését vívta ki.

⁴ *Az év múzeuma* pályázaton 2004-ben, majd 2011-ben is a minisztérium különdíját kapta intézményünk.

⁵ Szémánné Veres Gabriella 2013 novemberétől dolgozik az intézményben, a Bihari Múzeum és Sinka István Városi Könyvtárban, 4 órában könyvtáros a szentmártoni fiókkönyvtárban, 4 órában pedig az irodalmi gyűjteményt kezeli.

2016 tavaszán pedig a *Múzeumok éjszakája nívódíj-pályázatán* indultunk sikeresen és nyertünk 1 millió forintos támogatást a 2016-os év *Múzeumok éjszakája* programjára. (3–4. kép)

A Bihari Múzeum, mint területi múzeum minden szakmai elismerést megkapott 2016-ig⁶, amit egy kismúzeum megszerezhet. Ennél többet már nem tudunk elérni, de ezt a magas szakmai színvonalat megőrizni, fenntartani, ez mostantól igazi feladat. Továbbra is megfelelni a korábbi elismeréseknek, a 2014-es év múzeumaként is folyamatosan bevonzani a turistákat az újfalui és bihari embereket, az elszármazottakat kiállításainkra, programjainkra.

A járási múzeumi projekt indulásának lehetőségéről írtam legutóbbi beszámolómban, azzal, hogy eredményeiről a következő évkönyvünkben számolunk be.

A 2013-as év során már megszületett a minisztérium döntése és 2014-re már a kiegészítő, a mintaprojektet is támogató 21,143 millió Ft-os állami forrásból indítottuk el a Bihari Múzeum éves tevékenységét, ebből 8 millió forint járási múzeum mintaprojekt támogatása volt. (A projekt legfontosabb eredményeiről az *1. sz. függelékben* szereplő beszámolóban olvashatnak.) Nemcsak mi, megvalósítók éreztük sikeresnek és költséghatékónak a Bihari Múzeum járási múzeum mintaprojektjét, hanem a minisztérium s legfőképpen Dr. Vigh Annamária, a Közgyűjteményi Főosztály vezetője is. Bebizonyítottuk, hogy egy területi múzeum 5-6 fő szakmai státusszal már el tudja látni a térsége, nálunk a bihari járás 25 településének múzeumi feladatait – a régészet kivételével – a gyűjteménygyarapítás, nyilvántartás és a múzeumi közművelődés, és leginkább a múzeumpedagógia területén. Az ország két pontján, Berettyóújfaluban és Mosonmagyaróváron megvalósult mintaprojektek eredményeképpen a 2015. évtől a költségvetési törvényben⁷ megjelent egy külön fejezet, amelyre a járási székhelyen működő területi múzeumokat működtető önkormányzatok pályázhattak, a járásuk területén ellátott múzeumszakmai, leginkább múzeumi közművelődési feladatok ellátására. Az első ilyen pályázatot 2015 tavaszán írták ki s 2015. július 1-től 2016. június 30-ig lehetett megvalósítani. A második pályázatot 2016. év elején lehetett beadni és 2016 augusztusától 2017. december 31-ig lehet megvalósítani. Az első pályázaton Be-

⁶ Százhalombatta Önkormányzata és a Pulszky Társaság Kismúzeumi Tagozata Poroszlai Ildikó-emlékérmét 2012. november 7-én Nagykanizsán kapta meg a Bihari Múzeum. A múzeumi szakma ezzel is elismerte kiemelkedő tudományos és közművelődési tevékenységünket.

⁷ A Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény 3. melléklet II.7. d) pont szerint *járásszékhely települési önkormányzatok által fenntartott múzeumok szakmai támogatására* a központi költségvetés forrást biztosít.

rettyóújfalu Város Önkormányzata 1 millió Ft, a másodikon 3 millió Ft támogatást nyert. E sorok írásának idején a már a második ilyen programunk zajlik.

Fenntartás – szervezeti forma, átalakulások

A Bihari Múzeumot 1974-es megalapítása óta a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat tartotta fenn, a Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Igazgatósága egyik tagintézményeként működött 2011. december 31-ig. Ezt követően egy évre a megyei múzeumi hálózat átkerült az állam irányítása alá, végül 2013. január 1-jétől törvényi változások miatt⁸ Berettyóújfalu Város Önkormányzatának fenntartásába került az intézmény, s mivel egy épületben van a Sinka István Városi Könyvtárral, és eddig is jól együttműködött a két közgyűjtemény, kézenfekvő volt, hogy összevonták. Az új intézmény a Bihari Múzeum és Sinka István Városi Könyvtár nevet kapta.

E sorok írója, aki 1992-től 2012-ig a múzeum igazgatójaként, 2013. január 1-jétől a Bihari Múzeum szakmai vezetőjeként dolgozott, 2013. szeptember 1-jétől irányította a Bihari Múzeum és Sinka István Városi Könyvtár összevont intézményt, koordinálta a 12 fő státuszon lévő munkatárs (ebből 6 fő könyvtárban, 6 fő a múzeumban) munkáját.

Alig egy év telt el, s az intézmény 2014. október 1-től részben átvette a Nova Villa 2010 Nonprofit Kft. jó néhány közművelődési feladatát és 2 fő munkatársát. Legfontosabb közművelődési feladatunk a Bihar Vármegye Képgaléria szakmai programjainak, kiállításainak megszervezése, lebonyolítása, valamint a városi nemzeti ünnepek, emléknapok, jeles napok megszervezése lett. Kolozsvári-Donkó Rebeka közművelődési szakember, etnográfus október 1-től, Kocsis Csaba népművelő december 1-től állt munkába az új közművelődési egységben. Leginkább a múzeumi munkatársak segítségével és a Nemzeti Művelődési Intézet kulturális közfoglalkoztatási programjában, valamint az intézmény közmunkaprogramjában foglalkoztatott munkatársak segítségével 2015. december 31-ig több mint 10 kiállítást szerveztünk a megújult kiállítóterben, a Nadányi Zoltán Művelődési Ház földszintjén. A Makk Kálmán Mozi emeletén lévő kisteremben Mozigalériát alakítottunk ki, ahol szintűgy 10-12 kiállítást

⁸ 2012. évi CLII. törvény: a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény módosításáról. 30. § (3) szerint: „Azok a – nem megyeszékhely megyei jogú város területén lévő – muzeális intézmények, amelyek 2012. december 31-én a megyei múzeumi szervezetek tagintézményeként működtek, 2013. január 1-jétől a feladat ellátásához rendelkezésre álló személyi, tárgyi és pénzügyi feltételek egyidejű átadásával a működési engedélyükben meghatározott székhely szerint illetékes települési önkormányzatok fenntartásába kerülnek.

szerveztünk, amatőr helyi és térségi alkotóknak vagy az aktuális premier filmhez kapcsolódó magángyűjteményeknek (pl. Star Wars-kiállítás). A város szinte valamennyi kulturális civil szervezetének éves programjaiban is egyre gyakrabban részt vettünk, illetve azok megvalósítását koordináltuk. Egy év alatt közel 100 nemzeti ünnepet, emléknapot, vetélkedőt, civil szervezeti eseményt és egyéb közművelődési programot bonyolítottunk le.

Újabb közel egy év telt el, amikor a Nova Villa 2010 Nonprofit Kft. vezetői pályázata 2015 őszén eredménytelen lett, intézményünk pedig az egy évvel korábban átvett feladatok színvonalas és költséghatékony ellátásával bizonyította, hogy el tudja látni a közművelődési feladatokat intézményi keretek között is, sőt pályázni is tud. A város képviselő-testülete 2015. december 10-én kelt határozatával ezért úgy döntött⁹, hogy megszünteti a gazdasági társaságát és valamennyi közművelődési feladatát, a munkatársakkal és az épületek működtetésével együtt átadja az átszervezett új intézménynek, a Berettyó Kulturális Központnak. A Bihari Múzeum és Sinka István Városi Könyvtár 14 dolgozójával, a Nova Villa 2010 Nonprofit Kft.-től átvett dolgozókkal és az új státuszokkal együtt immáron 28 fős, nagy intézménnyé váltunk.

2016. február 1-től működik a Berettyó Kulturális Központ¹⁰, amelyhez a következő egységek tartoznak: a Nadányi Zoltán Művelődési Ház, a Bihari Múzeum, a Sinka István Városi Könyvtár – melynek további egységei a fiókkönyvtár és a Berettyószentmártoni Információs Központ –, a Makk Kálmán Mozi, a Berettyó TV, a Bihari Hírlap és a Tourinform Iroda. (Az új intézmény emblémája: 5. kép)

Az intézmény vezetője *Kállai Irén igazgató* a székhelyen, a rendezvényházban rendezte be az igazgatóságot, itt található a közvetlen irányítása alá tartozó Tourinform Iroda is. A vezetői irodában-tárgyalóban csaknem minden héten értekezleteket tart a négy szakmai vezetővel. A *Bihari Múzeum* vezetésére *Korompainé Mocsnik Marianna*, a *Sinka István Városi Könyvtár* vezetésére *Lackó Györgyné*, a *Médiacsoport*

⁹ 205/2015. (XII.10.) önkormányzati határozat:

Berettyóújfalú Város Önkormányzata Képviselő-testülete a Nova Villa 2010 Nonprofit Kft. jogutód nélküli megszüntetésének és végelszámolásának elrendelése esetén a Kft. tevékenységei közül a fizető parkolási rendszer és a Berettyóújfalú Kártya üzemeltetését a Herpály-Team Kft.-nek adja át, a közművelődési feladatellátást, a Makk Kálmán Mozi és a Tourinform Iroda üzemeltetését és a médiaszolgáltatás elvégzését költségvetési szerv keretei közé helyezi. Megbízta a polgármestert az ehhez szükséges átszervezés elindításával és lefolytatásával.

¹⁰ Az intézmény neve: Berettyó Kulturális Központ

Az intézmény rövidített neve: BKK

Székhelye: 4100 Berettyóújfalú Szent István tér 11.

Telefon: 54/400-475 (igazgatás) E-mail: berettyokk@gmail.com

vezetésére *Kogyilla Zsolt*, a *Nadányi Zoltán Művelődési Ház és a Makk Kálmán Mozi* vezetésére, egyben az intézmény igazgatóhelyettesi feladataira *Lisztes Éva* kapott megbízást.

E sorok írásakor már a város 2017-es költségvetése is elfogadásra került, s örömmel konstatálhatjuk, hogy idéntől a Berettyó Kulturális Központ munkatársi létszámában is fejlődik. 2017-re már *31 fő* álláshelyünk lesz, vagyis újabb 3 státusszal számolhatunk, melyből egyik a *Bihari Múzeum történész gyűjteményi munkatársa* lesz hamarosan. Így a Bihari Múzeum történeti gyűjteményeinek nyilvántartásában lévő több évtizedes lemaradást nagyobb hatékonysággal tudjuk ledolgozni, s a 2016-ban elindult új feladatot is maradéktalanul el tudjuk látni. A város új, a Budapest Főváros Levéltára mintaprojektjében megvalósuló TOPOTÉKA internetes felületének állandó gazdagítása, fotók, dokumentumok gyűjtése, digitalizálása, közzététele is részben az új munkatárs feladata lesz.

Személyi feltételek

A Bihari Múzeumban éveken át – és még 2013-ban is – öt állandó munkatárs dolgozott: Kállai Irén néprajzos, természettudományos muzeológus, múzeumigazgató, dr. Krajczárné Sándor Mária néprajzos muzeológus és múzeumpedagógus, Kurcz Beatrix és Kovácsné Kuklis Rita adattárosok, illetve Tóth Sándorné pénztáros-teremőr-könyvtáros. Szűcs Endrét 2008 óta kisebb-nagyobb megszakításokkal foglalkoztattuk adatrögzítői munkakörben, illetve az európai uniós pályázatokban szakmai megvalósítóként. 2012-ben elvégezte a műtárgyvédelmi asszisztensi szakmai tanfolyamot, de csak 2013. december 1-től, Tóth Sándorné nyugdíjba vonulása után került 8 órás státuszra. Ettől az időszaktól sem teremőre, sem takarítója nem volt a múzeumnak, ezt a feladatot, valamint az adatrögzítői és egyéb feladatokat leginkább közmunkásokkal vagy önkéntesekkel, diákmunkásokkal (IKSZ¹¹) oldjuk meg. 2013 decemberétől a státuszok átalakításával már 8 órás történész segédmuzeológus, Csarkó Imre és 4 órás irodalmi segédmuzeológus, Szémánné Veres Gabriella (félállásban a fiókkönyvtárunk könyvtárosa) is az intézmény munkatársa lett. 2017 januárjától mindkét kolléga megkapta a muzeológusi besorolást. Ezzel megoldottuk a Bihari Múzeum több évtizedes történész muzeológusi hiányát. Végre sok év után az irodalmi gyűjtemény fejlesztése is újra napirendre kerülhet intézményünkben. A fél státusz múzeumi ügyintéző munkakör (mások 4 órában a könyvtár ügyintézője) mellett minden státusz 8 órás szakmai munkakör.

¹¹ IKSZ = Iskolai Közösségi Szolgálat – érettségi előtt 50 óra közösségi munkát kell teljesíteni a diákoknak

A munkakörök és a státuszok területén soha ekkora fejlesztés, ekkora átalakulás nem történt a Bihari Múzeumban, mint 2013-ban, amikor decemberre elértük, hogy 3,5 státuszon 4 fő, valamennyien muzeológusok és egyben múzeumpedagógusok (területük témáiban végzik a foglalkozások tartását) biztosítják a múzeumi gyűjtőkörnek megfelelő szakmai személyzetet: Kállai Irén a természettudományi, dr. Krajczárné Sándor Mária a néprajzi, Csarkó Imre a történeti, míg Szémánné Veres Gabriella az irodalomtörténeti gyűjteményekért felelős.

Az összevonás után az intézmény könyvtári egysége városi kötelező feladatként a város területét látja el, míg a Bihari Múzeum a város számára önként vállalt feladat, de a területi múzeum besorolást megkapta a 2014-es, legújabb működési engedélyében is.¹²

A területi múzeumok számára előírt minimális feltételeknek tehát megfelel a múzeum személyi állománya. Van műtárgyvédelmi asszisztense, s vannak a gyűjtőkörnek megfelelő végzettségű muzeológusai.

2015. március 1-től egy éven át dr. Krajczárné Sándor Mária etnográfus, múzeumpedagógus fizetés nélküli szabadságra ment. Az ő helyettesítésére Korompainé Mocsnik Marianna etnográfus-múzeumpedagógust foglalkoztattuk szerződéssel, aki novembertől ugyan egy hónapig Hajdúnánáson volt alkalmazásban, de december 1-től – már készülve a Berettyó Kulturális Központ megalakítására –, visszaérkezett a Bihari Múzeumba múzeumpedagógusként, és felkészült a vezetői feladatok 2016. februári átvételére. 2016-ban még „csak” a szakmai feladatok irányítását végezte Kállai Irén mellett. A munkáltatói jogkör kivételével a teljes vezetői hatáskört, vagyis a pénzügyi gazdasági feladatokkal kiegészített szakmai vezetői feladatokat 2017 januárjától kapta meg.

Dr. Krajczárné Sándor Mária 2016. március 1-től mint etnográfus, néprajzos muzeológus, tudományos munkatársi munkakörre tért vissza az intézményi egységbe. Időközben, 2016 szeptemberétől elkezdte a doktori (PhD-) képzést a Debreceni Egyetemen. Visszatérte után gyűjteményi, nyilvántartási és kutatói munka mellett segítette Csarkó Imre és Szémánné Veres Gabriella, a két segédmuzeológus és a 2016-ban GINOP-os támogatással és megbízással foglalkoztatott Fekete Márk fiatal történész gyűjteményi munkáját is. Emellett több közművelődési program és múzeumpedagó-

¹² A Bihari Múzeum gyűjtőköre: természettudomány, történet, néprajz, irodalomtörténet.

Gyűjtőterülete: Az egykori Bihar vármegye ma Magyarországra eső települései: 1. a Berettyóújfalui járás közigazgatási területe; 2. a Derecskei járásból: Derecske, Esztár, Hajdúbagosa, Hosszúpályi, Kismarja, Kokad, Konyár, Létavértes, Monostorpályi, Pocsaj, Sáránd, Tépe települések közigazgatási területe; 3. a Püspökladányi járásból: Báránd, Bihardancsháza, Bihartorda, Biharnagybajom, Földes, Nagyrábé, Sáp, Sáréudvari települések közigazgatási területe.

giai program megvalósításában is közreműködött. Ő a szerkesztője a Bihari Múzeum Évkönyvének és a legrégebbi civil szervezetünk, a Bihari Múzeum Baráti Köre ügyvezető alelnöke is. Több mint 10 éve ő szervezi, s teremti meg a forrásokat a Bihari Honismereti Táboroknak. (2016 nyarán már a 40. tábor valósult meg.)

2014-től a mai napig szinte folyamatosan dolgozik két-három fő közmunkás a múzeumi egységben. Ezen kívül 2013 novemberétől pedig a Nemzeti Művelődési Intézet által foglalkoztatott, a Bihari Múzeum Baráti Körével partnerségben működő, helyileg a Kálvin téri épületben feladatot ellátó tíz fő kulturális közfoglalkoztatott is a múzeumi és könyvtári programok megvalósítását segítette. A következő években több partnerszervezet bevonásával ezt a 9-10 főt sikerült folyamatosan a kulturális közfoglalkoztatási programokban feladattal ellátni a múzeumban és a könyvtárban, 2015-től a művelődési házban is. Múzeumi családi délutánjainkon, múzeumpedagógiai foglalkozásainkon, vagy a számos, az iskolák számára rendezett programcsomagjaink megvalósíthatatlanok lettek volna az ő munkájuk nélkül. A kulturális közfoglalkoztatottak jelenlétének is köszönhető, hogy több programot tudtunk szervezni, már a járás iskoláiban is meg tudtunk jelenni, s így a múzeumpedagógiai bevételeinket is meg tudtuk sokszorozni, hiszen egy-egy muzeológus (akik egyben saját szakterületük múzeumpedagógusai is) mellett dolgozó két-három kulturális közfoglalkoztatott a kézműves-tevékenységeket meg tudta valósítani, asszisztálni tudott a munkatársaknak.

Egyéb támogatott foglalkoztatási programokban 2014-ben Balázs Józsefné etnográfus, 2015 decemberétől Fekete Márk történelem szakos dolgozott az intézményben, mindketten a gyűjteményi nyilvántartási munkákban segítettek.

Elhelyezés, forrásteremtés

Berettyóújfalu városa az alapítás (1974) óta biztosítja múzeuma számára az épületet. A Bihari Múzeum 2001 nyár elején költözött át a volt községháza Kálvin téri épületébe, ahol a kiállítótermeken kívül három raktárt is berendeztünk, a festmények, a képzőművészeti anyag, a textilek és a restaurált, tisztított fatárgyak, bútorok tárolására. Ezeket a tereket már régen kinőttük, s több mint egy évtized alatt többször áthelyeztük a külső raktárunkat is. 2013 óta a Wesselényi utcai volt iskolaépületben tudjuk raktározni a néprajzi és történeti tárgyainkat. Az elkövetkező évek fontos feladata lesz a raktári állapotok javítása, esetleg európai uniós források keresése és új raktár, illetve látványraktár kialakítására.

2013. január 1-jétől a korábban a Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Igazgatósága tagintézményeként működő Bihari Múzeumot 12,092 millió Ft állami támogatással vette át a város, amely 2012 megvalósult költségvetési adatai alapján a bér- és járulékköltségeken kívül minimális szakmai költséget tartalmazott.

Ez az állami támogatás 2014-ben 13,143 millió Ft-ra emelkedett, amit kiegészített további 8 millió Ft-os címzett támogatás a járási múzeum mintaprojektre.

2015-től, többek között a járási projekt sikeres megvalósítása miatt is 17,5 millió forintra emelkedett az állami támogatás, amit még 1-2 millió forinttal pótoltt ki a járási feladatkörre kapott pályázati forrás. Ezt egészítette ki a város 5-8 millió forinttal és így az intézmény emelkedő működési bevételeivel és más pályázati bevételekkel elérte, hogy 2016-ra a város már több mint 28 milliót költ múzeumi szakmai feladatokra. Ez a 2012-es megyei tagintézményi költségvetésünknek több mint duplája.

Intézményi, múzeumi pályázatok 2014–2016 között

Év	Pályázat kiírója	A pályázat címe, témája	Elnyert összeg
2014	NKA Közgyűjtemények Kollégiuma	Katonaélet – Múzeumok éjszakája program	200 000 Ft
2014	Pulszky Társaság	„Az év múzeuma, 2014” (fődíj)	500 000 Ft
2014	NKA Közgyűjtemények Kollégiuma	Kelet Népe '80 – A Sebes-Kőrös partjától az Adler nyomdáig – időszaki kiállítás	500 000 Ft
2014	NKA Közgyűjtemények Kollégiuma	Bihari Múzeum állományvédelmi fejlesztésének támogatása	800 000 Ft
2014	NKA Közgyűjtemények Kollégiuma	A Bihari Múzeum Évkönyve XVII–XIX. kötetének kiadása	300 000 Ft
2015	NKA Közgyűjtemények Kollégiuma	Utazás a Guttenberg-galaxisba – a Bihari Múzeum Múzeumok éjszakája programja	190 000 Ft
2015	NKA Közművelődési és Népművészeti Kollégium	Szent Mihálytól Szent Miklósig, jeles napok táncházai a Bihar Táncegyüttessel	250 000 Ft
2016	NKA Közművelődési és Népművészeti Kollégium	Vízkeresztől Szent Ivánig, jeles napok táncházai a Bihar Táncegyüttessel	300 000 Ft

2016	EMMI – SKANZEN	Múzeumok éjszakája – nívódíj	1 000 000 Ft
2016	NKA Közgyűjtemények Kollégiuma	A Bihari Múzeum Évkönyve XX–XXII. kötetének kiadása (megvalósítás 2017-ben)	300 000 Ft
2016	NKA Közgyűjtemények Kollégium	Cserkészlet 110 – időszaki kiállítás (megvalósítás 2017-ben)	300 000 Ft
2016	56-os Emlékbizottság	NE FELEJTS – Intézményi '56-os pályázat Múzeumi rendezvényeire, konferenciára, kötetre (áthúzódó 2017-re)	700 000 Ft
2014–2016 között		ÖSSZESEN	5 340 000 Ft

Egyéb szervezetek, intézmények múzeumi tevékenységet segítő pályázatai 2014–2016

Év	Pályázat kiírója	Szervezet	A pályázat címe, témája	Elnyert összeg
2013–2014	MOL	Bihari Múzeumért Alapítvány	Szakmai támogatás műtárgyvédrelemre	500 000 Ft
2014	Berettyóújfalu Önkormányzata	Bihari Múzeumért Alapítvány	40 éves a Bihari Múzeum, 20 éves az alapítványa – rendezvénysorozat	500 000 Ft
2014	LEADER HACS	Bihari Múzeumért Alapítvány	Egyedi tárlók, dobogók, paravánok elkészítése	1 199 997 Ft
2014	NKA	Bihari Múzeum Baráti Köre	XXXVIII. Bihari Honismereti Tábor	600 000 Ft
2014	Berettyóújfalu Város Önkormányzata	Bihari Múzeum Baráti Köre	A Bihari Múzeum helytörténeti vetélkedői	100 000 Ft
2015	EMMI	Berettyóújfalu Város Önkormányzata	Bihari Múzeum járási projektje	1 000 000 Ft
2015	Berettyóújfalu Város Önkormányzata	Bihari Múzeumért Alapítvány	Bihari Múzeum 2015-os kiemelt szakmai programjai	300 000 Ft
2015	NEA	Bihari Múzeum Baráti Köre	A Bihari Múzeum Baráti Köre működésének támogatása	555 730 Ft

Év	Pályázat kiírója	Szervezet	A pályázat címe, témája	Elnyert összeg
2015	NKA	Bihari Múzeum Baráti Köre	XXXIX. Bihari Honismereti Tábor megrendezése	300 000 Ft
2015	Berettyóújfalu Város Önkormányzata	Bihari Múzeum Baráti Köre	A Bihari Múzeum helytörténeti vetélkedői	100 000 Ft
2015	HAGE Zrt., NAGISZ Zrt., Fazekasné Dr. Sutus Lenke	Bihari Múzeum Baráti Köre	Apai örökség – Fazekas Ferenc 60 éves c. kiadvány támogatása	1 005 000 Ft
2015	Szerencsejáték Service Non-profit Kft.	Bihari Múzeumért Alapítvány	Berettyóújfalu Város Napja rendezvénysorozat májustól novemberig	4 900 000 Ft
2015	Hungarikum Bizottság	Furta, Juhász Erzsébet Hagyományőrző Egyesület	Furtai Értéktarisznya programsorozatra foglalkoztatófűzetekkel	500 000 Ft a Bihari Múzeum szakmai tev.
2016	EMMI	Berettyóújfalu Város Önkormányzata	Bihari Múzeum járási projektje (2016. július–2017. december 31-ig)	3 000 000 Ft
2016	Berettyóújfalu Város Önkormányzata	Bihari Múzeumért Alapítvány	Bihari Múzeum 2016-os kiemelt szakmai programjai	400 000 Ft
2016	NKA	Bihari Múzeum Baráti Köre	40. Bihari Honismereti Tábor megrendezése	300 000 Ft
2016	Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat	Bihari Múzeum Baráti Köre	Helytörténeti vetélkedő	50 000 Ft
2014 – 2016 között			ÖSSZESEN	15 310 727 Ft

A *Bihari Múzeumért Alapítvány* az alapvető céloknak megfelelően 2014–2016 között is segítette a múzeum tudományos, ismeretterjesztő és publikációs munkáját. Ezen időszakban is támogatta a tudományos kutatást, a Bihari Diéta és a Bihar-kutatás konferenciákat. Alapítványunk támogatásával készült el a Bihari Diéta IX., Berettyószentmártonról szóló kötete (2014 szeptemberében) s mind a három

évben a múzeum következő évi kártyanaptára 2000, illetve 3000 példányban. A Szerencsejáték Service Nonprofit Kft. által 2015-ben biztosított jelentős támogatás sok városi rendezvény megvalósítását segítette, tovább színesítette a Múzeumok éjszakáján kívül, a Berettyóújfalu Város Napja, a Bihari Számadó Napok, a Magyarország, szeretlek! vagy a Szentmárton napja megrendezését is. A nagyvásárban több mint 2000 ember jelent meg Berettyóújfaluból és a járás kistépelüléseiről, ezzel is erősítettük nemcsak Berettyószentmárton városrészt, hanem a berettyóújfalui és bihari identitást is. 2016-ban a Múzeumok Majálisára 1000 példányban nyomtatta ki újra az alapítvány a Bihari Múzeum magyar nyelvű leporcellóját, s folyamatosan támogatja, és részben megvalósítja a Múzeumok éjszakája rendezvényünket. 2016-ban a Bihari értékek 5. füzetének, a Kádár vitéről szóló múzeumpedagógiai füzetnek a nyomtatási költségeit finanszírozta a Bihari Múzeumért Alapítvány.

A Bihari Múzeum Baráti Köre partnerként részt vett a Nemzeti Művelődési Intézet szervezésben, 2013. november 1-jén induló kulturális közfoglalkoztatási programban. A partneri megállapodás értelmében 2014. április 30-ig összesen 14 fő dolgozott az egyesület kötelékében közösségi munkásként. Közülük 10 fő a szervezet székhelyén, további szerződések alapján pedig 1 fő a komádi Körös-Körül Egyesületnél, 1 fő a zsáki Juhász Erzsébet Hagyományörző Egyesületnél, 2 fő pedig a Bihari Népművészeti Egyesület Tavasz körüti alkotóházában segítette a szervezetek munkáját. A 2014 szeptemberétől induló második kulturális közfoglalkoztatási programban 6 fő dolgozott az egyesület kötelékében. 2015-ben a szervezet a Nemzeti Művelődési Intézet keretein belül 3 fő közösségi munkást és 1 fő koordinátort foglalkoztatott, akik a Bihari Múzeum és Sinka István Városi Könyvtár közművelődési és szakmai munkájában nyújtottak segítséget. Az egyesület a 2016 márciusában induló IV. közfoglalkoztatási programban 2 fő közösségi munkást és 1 fő koordinátornak volt munkáltatója, akik a Bihari Múzeum gyűjteményi és közművelődési tevékenységét segítették.

A Bihari Múzeum Baráti Köre a közfoglalkoztatott munkatársak biztosításán túl a programok megvalósításához pályázati forrásokkal és önkéntes munkával járul hozzá. A 2014-ben Nagyrábén megrendezett, nagy múltú Bihari Honismereti Táborra a Nemzeti Kulturális Alaptól 600 000 Ft összegű támogatást nyert, a következő évben, 2015-ben ugyanez a pályázatkíró 300 000 Ft-tal járult hozzá a Létavértesen megvalósított hatnapos, bentlakásos programhoz. 2016-ban, ugyancsak a létavértesi Bihari Jurtatábor volt a helyszíne a jubileumi, 40. Bihari Honismereti Tábornak, amit az NKA 300 000 Ft-tal

támogatott. 2009-től a táborainkat a nagyváradai székhelyű Tanoda Egyesület közreműködésével valósítjuk meg, ahol évről évre 28–35 diák – rendszerint fele arányban a határon túli Bihar megyéből érkeznek – 5-6 napon át ismerkedik Bihar természetrajzával, néprajzával, közös kutatómunka segítségével. *(2014–2016. évi táborainkról: 6–8. kép)*

A Bihari Múzeum önkéntesei és közfoglalkoztatott munkatársai rendszeresen részt vesznek a múzeum minden programjában (Múzeumok éjszakája, Családi múzeum délután stb.). A helytörténeti vetélkedők megrendezéséhez ezeken túl pályázati forrással is segített nyújtott: 2014-ben és 2015-ben Berettyóújfalu Város Önkormányzatának Oktatási és Kulturális Bizottsága 100 000–100 000 Ft támogatást nyújtott, 2016-ban pedig a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat 50 000 Ft-tal járult hozzá e 25 éve hagyományos program megvalósításához.

A Bihari Múzeum Baráti Köre határon túli kapcsolatain keresztül vesz részt intézményünk a Tanoda Egyesület és az ugyancsak nagyváradai Szacsvey Egyesület szervezésében több mint 10 esztendeje megrendezésre kerülő Magyar népi kultúra napja elnevezésű programban. Az egynapos rendezvény keretében a nagyváradai Szacsvey Imre Általános Iskola 4–8. osztályosai különböző kézműves-foglalkozásokon készíthetnek a magyar népi hagyományokhoz, népművészethez köthető alkotásokat. Ugyancsak a Tanoda Egyesület rendezi meg a Nyüstölő című néprajzi vetélkedőt a határon túli Bihar megye magyar általános iskolásai között. Két évben szintén a Szacsvey-iskola, 2016-ban pedig a nagyváradai vár volt a helyszíne a programnak. A Bihari Múzeum és a Bihari Múzeum Baráti Köre feladatlap-összeállítással, zsűrizéssel és eszközök biztosításával is segítséget nyújt az évente 60-80 főt megmozgató program lebonyolításában. 2015-ben jelentette meg az egyesület magánszemélyek és egyéb támogatók segítségével az Apai örökség című, a 60 esztendő Fazekas Ferenc nádudvari fazekasmestert bemutató kiadványt.

Fejlesztések

A 2009–2011 közötti időszak európai uniós nagy pályázatainak beszerzései, a régészeti kiállítás felújítása, a multifunkciós oktató-előadó tér kialakítása, az informatikai fejlesztések és a műtárgymásolatok elkészíttetése, beszerzése olyan soha nem látott fejlesztést jelentett, amelyeket nehéz felülmúlni. (Részletek a korábban megjelent írásban.¹³) Ettől függetlenül folyamatosan történtek fejlesztések most már hazai pályázati (NKA, minisztériumi) és saját költségvetési forrásból az elmúlt 3 évben is. Számítógépek és egyéb

¹³ Kállai Irén: Átalakulás-lehetőség – A Bihari Múzeum tevékenysége 2011–2013 (In: Sándor Mária (szerk.): *A Bihari Múzeum Évkönyve XVII–XIX.* (Berettyóújfalu, 2014) 303–351. 311–312.

IKT-eszközök beszerzése, fejlesztése, valamint a műtárgyvédelmi anyagok beszerzése is folyamatos, de készültek adattári szekrények és irodai bútorok is a Tardy Anna-terembe, az Év múzeuma pályázat 500 000 Ft-os fődíjából 2015. év végén. Műtárgyvédelmi eszközbeszerzésünket szintén 2015-ben az NKA Közgyűjtemények Kollégiuma 800 000 Ft-os pályázati forrásából valósítottuk meg. Egy párologtató berendezést és egy ELSEC típusú digitális UV- és páratartalmat mérő műszert vásároltunk meg.

A járási múzeum mintaprojektből még 2014-ben a technikai feltételek javítására 1 244 070 Ft-ot költöttünk, amiből asztali számítógépet monitorral, szkennerral, szünetmentes tápegységgel, WIN 7 és MS Office 2010 programokkal, NOD 32 vírusirtóval, valamint 1 db tabletet tartótokkal, 1 db fényképezőgépet memóriakártyával, táskával, 1 db iPhone-t mobil internettel és további 2 telefonkészüléket szereztünk be. A projekt második felében még egy notebookot és tartozékait (táska, egér, külső winchester, Windows 7, Office 2013, NOD 32 szoftverrel) szereztünk be, s vásároltunk még 3 db digitalizálót is, mely megkönnyíti a régi hangkazetták, bakelitlemezek digitalizálását, illetve az előadások, konferenciák hanganyagának digitalizálását. Ezek a fejlesztések az intézmény szolgáltatásait is bővíthetik a későbbiekben és segítik a nyilvántartási munkát is. A digitalizálásban az intézményben dolgozó kulturális köz munkásainkat is nagy haszonnal tudjuk foglalkoztatni. A projektből még 1 db szállítható, mobil, zárható tárlót szerettünk volna legyártatni 100 000 Ft értékben, de időközben a Bihari Múzeumért Alapítvány pályázati forrásból 1 millió Ft-ért készítettett dobogókat, tárlókat, paravánokat, így nem erre fordítottuk ezt a keretet, helyette ebből valósítottuk meg a Múzeum Digitár projektet (a program használata betanítással eredetileg nem volt része a mintaprojektnek, de végül is hasznosnak ítéltük meg a kipróbálását). Szintén a mintaprojektből 321 158 Ft-ot használtunk fel szakmai anyagokra és kisebb eszközökre a foglalkozásokhoz, az irodai munkához és a dokumentáláshoz. A papír-írószeren kívül a műtárgyvédelmi munkálatokhoz vásároltunk Xylamont és védőeszközöket. A komádi helytörténeti kiállítás bontási és csomagolási munkálataihoz agro-fátyol és légpárnás fóliát, védőeszközöket (kesztyű, pormaszk) a múzeumpedagógiai foglalkozásokhoz alapanyagokat is beszereztünk. Elkészült a bihari Leventemozgalom történetét bemutató 6 tablós kiállítás, amelyet 2015-től vándoroltattunk a járás területén, valamint 3 db tabló a városi sportszarnokban, a Bihari Számadó Napokon a projektet is bemutató kiállításához.

A Bihari Múzeum 2015-ben új *múzeumpedagógiai füzet* sorozatot indított *Bihari értékek* címmel. (Részletek a közművelődési fejezetben.)

Gyűjteményi munka

Gyűjtőmunka, gyűjtemények

A bihari táj tárgyi emlékeinek, írásos hagyatékának megszerzésére irányuló gyűjtőmunkánkban a legjelentősebb szerepe az ajándékozásnak van. A tárgyvásárlásra fordítható összeg évek óta nincs, vagy nagyon alacsony. 2014-ig kizárólag NKA-pályázati forrásokból, 2015-től már költségvetési forrásból vásároltunk műtárgyakat. A tervszerű gyűjteménygyarapítást lelassítottuk, mert a benti raktáraink zsúfoltak, a külső raktár is megtelt. Amíg nem sikerül a raktári állapotokon javítani, addig csak kisebb tárgyak, tárgycsoportok és leginkább dokumentumok gyűjtését és befogadását tudjuk vállalni. Ettől függetlenül az elmúlt három évben is jelentős gyarapodást mondhat magáénak az intézmény.

ÉV	2014	2015	2016
Gyűjteményi gyarapodás	39 tétel / 1973 db	16 tétel / 1666 db	26 tétel / 563 db
ebből	(db)	(db)	(db)
Néprajzi gy.	329	22	139
Általános Történeti Dokumentum gy.	209	1 195	97
Történeti tárgy gy.	4	34	12
Természettudományi gy.	3	–	–
Numizmatikai gy.	66	–	–
Irodalmi tárgyi gy.	15	14	5
Irodalmi kézirat gy.	13	1	–
Képzőművészeti gy.	17	–	3
Adattár	1 285	400	307
Adattári fotó gy.	32	–	–

2014-ben a gyarapodási naplóba 39 tétel, 1973 darab került. Ennek nagy része adattári anyag (ajándék és saját előállítás). További kiemelkedő tételek Cs. Erdős Tibor berettyóújfalui születésű kolozsvári festőművész 2 db festménye és 24 db reprodukciója, Trianon-gyászkenő.

2015-ben 16 tételben 1666 darabbal gyarapodtunk. Műtárgyvásárlás 40 000 Ft értékben történt, Bakó Endrétől első kiadású kötetek az irodalmi tárgyi gyűjteménybe kerültek. Egyéb kiemelkedő együttes: Horogh Gábor hagyatékaként, mely 683 db dokumentum és 16 db tárgy, ezen kívül a *Mundérba bújt történelem* című kiállítás kapcsán katonai egyenruhák részei (összesen 16 db), köztük egy komplett rendőr orvosi egyenruhával gyarapodott a múzeum gyűjteménye.

2016-ban 26 tételben 563 darabbal növekedtek a Bihari Múzeum gyűjteményei. Műtárgyvásárlás 47 000 Ft értékben történt. Ilyen úton a néprajzi gyűjteménybe 1 db kerekas rokka és 1 db szövőszék került. Egyéb kiemelkedő együttes: a berettyóújfalui Nyíri-malom dokumentumai, a furtai Buczkó Veronika saját maga által varrt háztartási textilei, viseletei, illetve a varrógép, amivel készítette ezeket (összesen 68 db).

Könyv- és folyóirattárunk az elmúlt három évben is évente 125-250 dokumentummal gyarapodott. Vásárlás minimális történt, jórészt ajándékként és cserekapcsolat folytán kerültek a gyűjteménybe a kötetek és a periodikák.

Szakkönyvtári gyűjteményünk 2014-ben 125 darabbal gyarapodott. Ebből 107 db kötet, 18 db folyóirat, valamennyi ajándékként, cserekapcsolatként került a segédgyűjteménybe. A könyvtárat 32 fő használta 103 alkalommal, a helyben használt könyvek, folyóiratok száma 310 db, a szaktájékoztatások száma 20 alkalom.

2015-ben 186 darabbal gyarapodtunk, ebből 80 db kötet, 106 db folyóirat, amelyből mindössze 1 db a vásárolt. 29 fő kutató 114 alkalommal hasznosította a 295 db kiadványt. A szaktájékoztatások száma 11 alkalom.

2016-ban is jelentős emelkedés történt a gyarapodásban. Két darab vásárolt, 251 db pedig ajándék, cserekapcsolat, ebből 173 db kötet, 80 db folyóirat. 32 fő használta a gyűjtemény 285 darabját 109 alkalommal. A szaktájékoztatások száma: 16 alkalom. 2016 végére 14 499 darabból áll ez a segédgyűjtemény.

Nyilvántartás

Az elmúlt három évben sem tudtuk a nyilvántartási munkánkban az 1984-től kezdődően kialakult lemaradást teljes egészében megszüntetni. A történeti, a néprajzi, az irodalmi és az adattári gyűjteményekben történtek leltározások. Az új szerzemények mellett (amelyeket csaknem teljes mértékben beletároltunk) a korábban bekerült tárgyak egy nagy részét vezettük be gyűjteményi leltárkönyvekbe, ezek száma meghaladja a több ezret.

2014-ben az adattárban Balázs Józsefné etnográfus szerződéses munkatárs munkájaként 3875 tétel (ebből 1285 db új gyarapodás, 144 korábbi gyarapodás), valamint 2446 db törzsanyag (korábbi évtizedekben felhalmozódott leltározatlan a múzeum életével, szakmai munkájával kapcsolatos dokumentum) került az adattárba. Emellett 416 db műtárgy, 222 db egyéb eredeti dokumentum került a Bihari Múzeum leltárkönyveibe.

2015-ben ifj. Bulcsu László néprajz szakos egyetemi hallgató szakmai gyakorlatán számos néprajzi tárgy leltározásának előkészítése valósult meg. Emellett 236 db korábbi gyarapodás került a gyűjteményi nyilvántartásba, az 55 történeti tárgy és 627 történeti dokumentum, 16 irodalmi tárgy és 5 irodalmi kézirat, valamint 400 db adattári dokumentum mellett.

2016-ban pedig Fekete Márk pályakezdő történész GINOP-os támogatással alkalmazott szerződéses munkatársunknak köszönhetően 1230 történeti dokumentum, 30 db tárgy és a 403 adattári tétel (ebből 307 új gyarapodás, 96 törzsanyag), muzeológusaink munkájaként pedig 136 néprajzi tárgy, 10 irodalmi tárgy és 1 kézirat került a leltárkönyvekbe.

Digitalizálás

A Bihari Múzeum valamennyi gyűjteményi leltárkönyve Excel adatbázisban számítógépen is elérhető. A korábbi időszakban vásárolt nyilvántartó programmal, a Lapodával nagyon sok gondunk volt, nehezen ment az adatok átkonvertálása az Excel adatbázisokból. 2014-től be is fejeztük a Lapodával való kísérletezést, viszont a járási múzeum mintaprojekt keretében kipróbáltuk a *Múzeum Digitár* nevű internetes felületet. Ezt a kollégák szívesebben használták, egyszerűbben kezelhető, s bizonyos publikus adatok rögtön nyilvánosságra is kerülnek e felhő alapú rendszerben, s a világ bármely pontjáról elérhető.

2014-ben a tervezett 500 db helyett 2510 db tárgy és dokumentum digitalizálása történt meg, ebből 191 db üvegnegatív a Barcsay-fotóarchívumból (leltározatlan) és 1490 db negatív a fotótárból előkészítésként a későbbi leltározáshoz, illetve revízióhoz. Emellett 680 db numizmatikai tárgy fotózása és 149 db irodalmi kézirat digitalizálása történt meg. Műtárgyfotó 2015-ben 257, 2016-ban 116 darabról készült. Dokumentum digitalizálása, szkennelése 2015-ben 1517 db, 2016-ban 2649 db valósult meg a kulturális közfoglalkoztatásban dolgozó munkatársaink segítségével.

Gyűjteményrendezés, revízió

A raktáraink zsúfoltak, ezért minden évben valamiféle raktárrendezés történik. A természettudományi, az irodalmi kézirat, és a numizmatikai gyűjteményben teljes egészében megtörtént a revízió 2013-ra. A történeti, ezen belül a tárgyi, valamint a néprajzi és a fotótárgy gyűjteményben is elkezdődött a munka 2014-től.

2015-ben folytatódott a külső raktár, valamint az épületben lévő raktárhelyiségek rendezése. A számtalan múzeumi program és foglalkozás miatt komolyabb pakolásra

nem volt lehetőség, így a digitalizálás kapott nagyobb szerepet ebben az évben. A papír alapú dokumentumok mellett több mint 1300 filmnegatív került digitalizálásra. Ez rendkívül időigényes folyamat, ugyanakkor nincs nagy helyigénye, és a fotótár gyűjteményrevíziójához elengedhetetlen.

2016-ban sor került az épületben lévő legnagyobb raktárhelyiség teljes átrendezésére. Az évek óta húzódó problémát már nem lehetett tovább halogatni a folyamatosan bekerülő újabb műtárgyak, valamint a múzeumpedagógiai segédeszközök gyarapódása miatt. Természetesen egy helyiségen belül ezt nem lehetett megoldani, így az időszakai kiállítóterem három hónapos szünetre „kényszerült”. Az épület adottságaiból adódóan a raktáraink nem túl nagyok, viszont a gyűjtemény folyamatosan gyarapodik. A 2016-os év végére már minden raktárunk kb. 90%-os kihasználtságu lett. Ez komoly problémákat okoz, és hamarosan arra is újabb megoldást kell találni, hogy az elkövetkezendő években a múzeumba kerülő tárgyakat hogyan raktározzuk.

Restaurálás, tisztítás, konzerválás

A Bihari Múzeum történetében először van szakképzett műtárgyvédelmi asszisztens végzettségű munkatársa az intézménynek, mivel 2012 nyarán Szűcs Endre befejezte a szakmai tanfolyamot. Emiatt a korábbi évekhez képest növekedett a tisztításra és konzerválásra kerülő tárgyak száma, 2014–2016 között is elérte az évi 200-300 darabot. Emellett minden évben az állandó kiállításban lévő kb. 200 tárgy is tisztításra került.

Megelőző műtárgyvédelem érdekében rovarirtást végeztettünk a raktárakban és a kiállításban minden év augusztusában. Emiatt minden évben 2 hétre be is zárt a múzeum.

2014-ben, a pince átköltöztetésekor a külső raktárban polcrendszert építettek, emellett több mint 700 tárgy vagy tárgyelem került tisztításra és 22 tárgyat konzervált is a műtárgyvédelmi munkatárs. 260 db leltározás előtti tárgy tisztítását is elvégezte munkatársunk.

Állományvédelmi helyszíni bejárást 2014-ben 7 helyszínen végeztünk a járási mintaprojekt keretén belül (Bakonszeg, Biharkeresztes, Bojt, Csökmő, Furta, Hencida, Komádi, Nagyrábé, Zsáka – 15 alkalommal). Ezek közül 3 településen, Nagyrábén, Furtán és Hencidán több mint 400 tárgyat tisztítottak a projektben részt vevők a műtárgyvédelmi munkatárs irányításával. Hencidán a gyűjtemény összes szúval fertőzött fatárgyának vegyszeres kezelését elvégezték.

2015-ben 14 db néprajzi tárgyat a következő évben pedig 16 néprajzi és 2 történeti tárgyat konzervált a műtárgyvédelmi munkatárs. Tárgytisztításra 2015-ben 32 történeti, 421 néprajzi tárgy, 2016-ban pedig 72 történeti és 167 néprajzi tárgy esetében került sor.

A Bihari Múzeum munkatársai a lehetőségekhez képest mindig igyekeztek a legmegfelelőbb környezetet biztosítani a műtárgyak számára. 2015-ben az NKA Közgűjtemények Kollégiumának támogatásával, pályázati forrásból két eszközt sikerült vásárolni, egy ELSEC 765 típusú mérőműszert, illetve egy párasító készüléket. A mérőműszer néhány másodperc alatt pontos értéket mutat. Négy érték mérésére alkalmas, így széles körben használható, különösen a fényérzékeny tárgyak kiállításánál van jelentős szerepe. Mivel országos szinten még most sem mondható gyakori mérőműszernek, így nagy jelentősége van, hogy egy területi múzeumban is megtalálható. A készüléket használhatjuk a járási mintaprojektben, a múzeum gyűjtőkörében található településeken, de bármilyen más intézményben is, ahol ilyen méréseket kell végezni.

A múzeum raktárai közül a képzőművészeti raktár az épület déli oldalára került, ahol nyáron elég száraz a levegő, és alacsony a páratartalom (35% az éves átlag). A műtárgyak ebben a helyiségben hosszú távon jelentősen károsodhatnak. A 2015. év végén vásárolt Brune B250 hordozható párasító készülékkel ezen a problémán próbáltunk segíteni. A jövőben újabb pályázati forrásokból szeretnénk további műtárgyvédelmi eszközöket és segédanyagokat, illetve az ehhez a munkához szükséges felszereléseket beszerezni.

Tudományos munka

Kutatás, továbbképzés, kiadványok

A Bihari Múzeum két fő kutatási témája Bihar és Berettyóújfalu története, különös tekintettel a két világháború közötti időkre és a bihari néphagyományokra.

Más hazai és külföldi kutatóhelyekkel közös kutatási témánk: a margittai faze-kasság története, melynek kutatását dr. Krajczárné Sándor Mária végezte. 2014 januárjában Margittán, Berettyóújfaluban és Nagyváradon volt a kutatás eredményeit ismertető tanulmánykötet bemutatója.

Munkatársaink évente 20–40 előadást, prezentációt tartanak országos, regionális, megyei és helyi konferenciákon, részint múzeumokban, közművelődési intézményekben, iskolákban.

A muzeológusaink, múzeumpedagógusaink minden évben több hazai országos, regionális, kistérségi és helyi konferencián, műhelymunkán, továbbképzésen is részt vettek, illetve előadtak: pl. több alkalommal Egerben, Debrecenben, Szentendrén és Berettyóújfaluban is az elmúlt 3 évben. Ezen kívül Tengelice, Bonyhád, Budapest, Visesgrád, Eger, Jászberény, Hosszúpályi, Oszkó, Esztergom, Nagyrábé, Csökmő, Földes különböző szakmai eseményein is részt vettek előadóként is.

2014-ben megszerkesztettünk és kiadtunk két szakmai kiadványt. *A Bihari Múzeum Évkönyve XVII–XIX. számában* (NKA-támogatással jelent meg) minden muzeológus kollégánk publikált 1–3 cikket. (9. kép) *A Bihari Diéta VIII–IX. Berettyószentmárton* című összevont kötetet 200 példányban a Bihari Múzeumért Alapítvány segítségével adtuk ki CD-melléklettel. (10. kép) A kötet olyan sikeres volt, hogy 2015-ben még 100 példányt kellett utánnyomtatni. Sajnos a folytatás, a Mezei Milán által írt és szerkesztett, berettyószentmártoni családok történetét bemutató X. kötet csak 2017-ben készül el.

A 2. járási múzeumi projekt kapcsán került sor Költő Nagy Imre Mezei virágok és Kaszacsengés c. kéziratos füzetének kiadására Szémánné Veres Gabriella szerkesztésében, Sárrétudvari Nagyközség Önkormányzata együttműködésével. Költő Nagy Imre születésének 120. évfordulóján, 2016 októberében Sárrétudvariban emlékünnepe keretében mutattuk be a Nagy Imre-kötetet.

Konferenciák, szakmai napok, tanácskozások a Bihari Múzeumban

2014. november 20-án már negyedik alkalommal került megrendezésre a Tudományos Bihar-kutatásért konferencia. A közgyűjtemények, a tudományosság és a történeti vármegyék kutatásának 21. századi lehetőségeire keresték a választ az előadók. Hiánypótló ez a kezdeményezés, amely mellé állt a Debreceni Egyetem Történeti Intézete és Néprajzi Tanszéke, a Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára és a Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltára is. Az előadások sorát Dr. Papp Klára (Debreceni Egyetem) nyitotta meg, aki ismertette a történelmi Bihar vármegye kutatási programját a Debreceni Egyetem Történelmi Intézetében. Ezután Dr. Szabadi István levéltárigazgató (Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltára, Debrecen) avatta be a hallgatóságot a régió levéltárában lévő, bihari református egyháztörténeti dokumentumok tartalmába. Később Dr. Lovas Kiss Antal (Debreceni Egyetem, Néprajzi Tanszék) számolt be egy aktuális kutatási programról, melynek témája volt a 21. század eleji migrációs jelenségek az ártándi határátkelő térségében. Végül a biharkutatas.hu honlap fejlesztéseit mutatta be Kolozsvári István etnográfus, majd az elhangzottakkal kapcsolatos szakmai vita következett.

A 2008-ban életre hívott, és azóta két évente megrendezésre kerülő Bihar-kutatás konferencia egy kicsit formabontó programtervvel készült a 2016. évi rendezvényre. Stílusosan november 7-én a téma *A szocialista kori városok* voltak. A Bihar-kutatás programsorozatát mindig is az jellemezte, hogy figyelt az országos és nemzetközi kutatási trendekre és a legfrissebb eredményeket kívánta az érdeklődők elé tárni. A közös régióhoz tartozó megyék felé és a határon átvélő kapcsolatok erősítéseként romániai előadót is hívtak, s együttműködtek a budapesti Legenda Közművelődési Egyesülettel, akik korábban már két hasonló témájú és tematikájú konferenciát rendeztek, nagy sikerrel. A témával foglalkozó Hajdúböszörményből, Debrecenből, Szolnokról, Jászberényből, Budapestről és Nagyváradról érkezett történészek és levéltárosok számoltak be kutatásaikról. Az elhangzott referátumok megjelentetését online formában tervezték bemutatni, az Új Nézőpont (<http://ujnezopont.biharkutatas.hu/>) hasábjain, hogy minél szélesebb közönséghez juthassanak el a konferencián elhangzottak. A Bihari Múzeumért Alapítvány támogatásával várhatóan 2017 tavaszán papír alapon is megjelennek az előadások egy konferenciakötetben.

2016-ban a Bihar-kutatáson kívül még 4 konferencia és 2 szakmai fórum szervezésében és megvalósításában vettek részt a Bihari Múzeum munkatársai.

A Honismereti Szövetség XVI. Országos Kiadványszerkesztői Konferenciájának témája, címe: *Honismeret, helytörténet az oktatásban és kutatásban*. Helyszíne 2016. április 22–24. között Berettyóújfalu volt, egyes programelemeket a régiókutatási, helytörténeti, honismereti előadásokat a Nadányi Zoltán Művelődési Házban, a kerekasztal-beszélgetést a konferencia résztvevőivel a Bihari Múzeumban valósítottuk meg.

2016. május 3-án a Berettyó Kulturális Központ több egységével együttműködve, a Tourinform Iroda munkatársaival közösen szerveztük és rendeztük meg a Makk Kálmán Moziban a Bihari Turisztikai Fórumot, ahová a térség polgármestereit, turisztikai szakembereit, civil szervezeteit és a vendéglátós vállalkozókat invitáltuk.

Október 26-án délután a Bihari Múzeumban tartotta a Berettyóújfalui Református Egyházközség a reformáció napja és az 500 éves jubileumi emlékévre felkészülésként tudományos konferenciáját, melynek társszervezője volt intézményünk. Dr. Krajczár-né Sándor Mária kolléganőnk előadást is tartott ezen a délutánon.

1956 hőseire emlékeztünk a Bihari Múzeumban 2016. október 19-én. *Nagyszüleink harca értünk* címmel rendeztünk konferenciát az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójának tiszteletére. A programra elkészült egy tablókiallítás is, amelyen az előzmények ismertetése mellett, a helyi események és a helyi emberek által meg-

élt történetek kerültek a középpontba. A konferencián előadásokból ismerhették meg a résztvevők megyénk és városunk szerepét a forradalomban, valamint az itt történt eseményeket. (12. kép) Az elhangzott előadásokból az '56-os Emlékbizottság pályázati forrásából konferenciakötet készült, melynek bemutatóját 2017. február 28-án tartottuk.

Ablak a világra címmel a Magyarországi Tájházak Szövetsége kelet-magyarországi regionális találkozóját szervezte meg Korompainé Mocsnik Marianna a Bihari Múzeumban 2016. október 21-én. Az egész napos konferencia témája a kiadványszerkesztés volt, késő délután szakmai kirándulással folytatódott a program.

Bihariak a Pedagógusok Arcképcsarnokában címmel a Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesület együttműködve a Bihari Múzeummal könyvbemutatót tartott az előadótérünkben 2016. november 28-án. Ennek keretében az érdeklődők megismerhették az egyesület munkáját és a Hajdú-Bihar megyei kötetsorozat jelentőségét.

Kiállítások

Állandó kiállítás

Még 2011-ben sikerült korszerűsíteniünk *A táj és az ember – Herpálytól a faluvárosig* című állandó kiállításunk egyik termét, a 2003-ban elkészült, régi (1980-as) installációval felépített régészeti kiállítást. A 21. századnak megfelelő technikák alkalmazásával interaktívabbá tettük a látogatók számára. Azóta az állandó kiállításban felújítás, változás nem történt. Ez a feladat 2017-től válik aktuálissá. (Állandó kiállításainkról: 14–19. kép)

Időszaki kiállítások

Időszaki kiállításaink témaválasztásakor továbbra is a korábban megfogalmazott kettős cél vezérel bennünket. Egyrészt fontosnak tartjuk a bihari vonatkozású témák feldolgozását, és azt, hogy a helyi alkotóknak, művészeknek bemutatkozási lehetőséget adjunk. Másrészt más múzeumok népszerű kiállításait is igyekszünk az itteni múzeumlátogatók elé tárni. (Időszaki kiállításainkról: 20–45. kép)

2014. január 17-én nyílt és március 22-ig volt *Tóth Sándor festőművész* kiállítása *Biharból Európába* címmel, majd március 31-től április 25-ig *Dajkáné Zsoldos Mária csipkeverő Csipkecsodák* című kiállítása. Mindkét kiállítást Kállai Irén szervezte. Csarkó Imre volt a kurátora a *Katonasors* című időszaki kiállításnak, mely az első világháború kitörésének centenáriuma alkalmából került megrendezésre május 14. és

október 10. között. Valamennyi muzeológus közös munkájaként készült el a jubileumi időszak kiállításunk *40 év 40 tárgy – válogatás a Bihari Múzeum gyűjteményéből* címmel, amely október 20. és 2015. február 15. között volt látogatható. Rendhagyó kiállítást ebben az évben 3 alkalommal az előadóteremben rendeztünk. Október 1-től Csarkó Imre szervezésében *Biharban alkotunk I. Fényképkiallítás középiskolás diákok munkáiból*, majd október 15-től Kállai Irén és Kurcz Beatrix szervezésében óvodapedagógusok alkotásaiból nyílt tárlat, végül november 7-én nyílt szintén Csarkó Imre segítségével *Biharban alkotunk II. Rajz- és festménykiállítás középiskolás diákok munkáiból*. Valamennyi rendhagyó kiállítás a Múzeumok Őszi Fesztiválja keretében valósult meg. Október 17–18-ra Kállai Irén és Sándor Mária a Kabos Endre Városi Sportcsarnokban a Bihari Számadó Napokra készítette el a *Másolatok, műtárgymásolatok a Bihari Múzeum gyűjteményéből* című rendhagyó kiállítást.

2015. február 18-tól április 3-ig mutattuk be *Földesi László szerepi szobrász* kiállítását *Sárréti gyökerek* címmel, a kiállítás kurátorai Kolozsvári-Donkó Rebeka és Kállai Irén voltak. Kolozsvári-Donkó Rebeka immáron Korompainé Mocsnik Mariannával készítette el a *Mint(a) nagymamánál... a járási múzeum mintaprojekt helyszíneiről válogatott néprajzi kiállítást*, melyet a Bihari Múzeumban április 14-én mutattunk be és május 7-ig volt látogatható, majd vándorútra indult a járás területén. Május 28-án először Biharnagybajomban nyílt meg, július 2-án Zsákán, augusztus 12-én Furtán, szeptember 10-én Nagykerekiben. októberben Bojton és novemberben Biharkeresztesen volt látható.

Még Sándor Mária kezdte meg a szervezési munkákat, majd Csarkó Imre vette át a Tevan Alapítvány *Érdekességek a Tevan család és Könyvkiadó történetéből – Régi művek a XXI. század vásznain* című nyomdatörténeti vándorkiállítását, mely május 13. és augusztus 14. között volt látható Berettyóújfaluban.

Június 25-től október 14-ig a múzeum előadóteremében Annus Ferencné életképeit, a Bihari Múzeum legújabb szerzeményeit állította ki Kállai Irén és Szűcs Endre. Ez a kiállítás csak egy napra november 7-én Váncsodon is látható volt Annus Ferencné szülőfalujában. Október 9–10. között ismét bemutattunk néhány darabot a múzeum műtárgymásolataiból a Kabos Endre Városi Sportcsarnokban a Bihari Számadó Napokon.

Kállai Irén jóvoltából érkezett Berettyóújfaluba a *200 éve született Rómer Flóris* című vándorkiállítás, mely szeptember 8-október 2 között volt látható. Csarkó Imre immáron a *Biharban alkotunk III. Rajz- és fotókiállítás középiskolás diákok munkáiból*

című kiállítást nyitotta meg november 12-én a Múzeumok Őszi Fesztiválja keretében. Végül Szémánné Veres Gabriella első önálló kiállítását szervezte és rendezte meg *KELET NÉPE '80 – A Sebes-Körös partjától az Adler nyomdáig* címmel október 19-től, 2016. január 10-ig volt látogatható, majd ez a kiállítás is vándorútra indult. 2016. január 20-tól, a Magyar kultúra napja alkalmából egy hónapon át Komádiban volt látható másik két vándorkiállításunkkal együtt. Az irodalmi kiállításunk találkozott a *Mint(a) nagymamánál* című néprajzi és a *Szemelvények a Leventemozgalom történetéből* című Csarkó Imre által összeállított történeti tablókiallításunkkal. A néprajzi és a történeti kiállítások ezentúl együtt kerültek bemutatásra még több településen a járásban 2016. február 25-től március 18-ig Nagyrábén, március 29-től április 7-ig Bakonszegen, a Miskolczy-kúriában, április 8–30-ig Csökmön, az Örökségünk Házában, s végül május 13–31-ig Körösszakálban. A *KELET NÉPE* kiállítás márciusban Komádiból Vésztőre került, ahol március 22–április 5. között volt látható, majd április 28-ig Biharugrán, végül május 9. és 30. között Dunaújvárosban volt kiállítva a Matrica Múzeumban.

Ezek mellett Berettyóújfaluban is szerveztünk rendhagyó kiállítást 2016-ban, például a Fráter László-teremben mutattuk be Ybl Miklós épületeit, munkásságát március 3–30. között. A kiállítás kurátora Török Péter volt. A múzeum előadótermében is mozgalmas volt az Múzeumok Őszi Fesztiválja, Blum Amram rabbira emlékezett dr. Krajczárné Sándor Mária kiállítása, mely a debreceni zsidó közösséggel partnerségben valósult meg. Szémánné Veres Gabriella Nagy Imrére emlékezett születésének 100. évfordulóján. A *Nagy Imre virágai* című a tablókiallítást október 13–14-én a Bihari Múzeum előadótermében, majd október 18-tól Sárrétudvariban, a szülőfaluban mutattuk be. Október 19-én nyitottuk a *Berettyóújfalu és az 1956-os forradalom* című rendhagyó kiállításunkat szintén az előadóteremben. November 11–18. között a *Alkossunk együtt! – A nagy rajzolás* című programunk alkotásaiból nyílt kiállítás. Végül november 14–19. között Kabos Endre-emléknapon emlékeztünk a bihari olimpikonra a Magyar Olimpiai és Sportmúzeum vándorkiállításával, *A magyarországi vívósport története* címmel.

2016-ban az időszak kiállítóteremben Korompainé Mocsnik Marianna szervezett egymás után 3 kiállítást. Január 19. és február 29. között volt látható a *Viseletek viseői – Berde Sándor fotóit bemutató tárlat*. Április 19-től július 23-ig az érdi Földrajzi Múzeum vándorkiállítását fogadtuk *3276 expedíciós nap – Balázs Dénes nyomában* címmel. Július 27-én nyílt és szeptember 18-ig volt látogatható a *Büszke gyönyörűség – Rácz Erika ötvös népi iparművész és a debreceni Tafota Szalon* közös bemutatója.

Csarkó Imre szervezte a *Mundérba bújt történelem* című kiállítást a szeghalmi magángyűjtemény tárgyait saját gyűjteményi anyagokkal is kiegészítettük. Végül a 2016-os évet az időszak kiállítóteremben az *Adventi varázs – Karácsony fényei* című kiállítással zártuk. Korompainé Mocsnik Marianna szervezésében november 27-én nyílt meg a szentendrei Hubay-ház vándorkiállítása.

A *hónap műtárgya* kiállítási sorozatunkat, az időszak kiállítótermünk folyosóján dr. Krajczárné Sándor Mária javaslatára és szakmai vezetésével valósítottuk meg 2014-ig, majd 2016 márciusától már „A hét műtárgya”-ként folytattuk a honlapunkon és a Facebookon. Alkalmanként a Bihari Hírlap hasábjain találkozhatunk a Bihari Múzeum műtárgyaival.

Az állandó kiállításainkhoz és az időszak kiállítások nagy részéhez is dolgoztunk ki múzeumpedagógiai foglalkozásokat a különböző korcsoportok számára. Nálunk is csökkent a kiállításra érkező múzeumlátogatók száma, de szerencsére többszörösére emelkedett a múzeumpedagógiai foglalkozásaink és az azokon részt vevők száma is. Nemcsak a diákok és óvodáscsoportok látogatják egyre többen a Bihari Múzeum foglalkozásait, hanem folyamatosan nő a nagyrendezvényeink látogatóinak száma is 2014 és 2016 között:

	2014		2015		2016	
LÁTOGATÓI STATISZTIKA	db	fő	db	fő	db	fő
Teljes árú és múzeumpedagógiai jegyet váltó		2 448		3 418		4 582
Kedvezményes jeggyel belépő		172		385		27
Ingyenes (projektek, rendezvények közönsége)		9 647		6 861		10 932
Tárlatvezetések száma	30	491	29	607	33	831
Múzeumi foglalkozások/órák száma	257	5 164	260	5 825	287	6 042
– ebből óvodai, iskolai oktatást segítő	194	4 322	215	5 239	255	5 160
– ebből szabadidős, szakkör, vetélkedő, tábor	63	842	45	586	32	882
Egyéb múzeumi rendezvények	66	3 992	52	2 193	59	2 780
– ebből civil szervezeti és baráti körű esemény	15	192	12	271	6	66
– nagyrendezvények (MÓF, Múzeumok éjszakája stb.)	43	3 443	11	1 116	35	2 061
– tudományos rendezvények, előadások	8	357	29	806	18	653
ÖSSZES rendezvény / látogatószám	353	12 267	341	10 664	379	15 541

Az „*Iskolabarát múzeum*” megvalósítása érdekében a helyi oktatási intézményekkel már 2008 óta együttműködési szerződéseket kötöttünk, amelyek értelmében a pedagógus által tartott múzeumi órákhoz ingyenesen biztosítjuk a belépést, a termet és a szükséges egyéb eszközöket. Egy-két iskola három-négy pedagógusa él is ezzel a lehetőséggel évente több alkalommal. Az EU-s pályázatok fenntartási idejében, a pályázatban partner iskolákkal díjtalanul valósítjuk meg a programokat.

A KLIK Berettyóújfalui Tankerülete és személy szerint Kapornai Judit igazgatónő támogatja az iskolákat abban a törekvésükben, hogy minél többször hozzák diákjaikat a Bihari Múzeumba. 2014-re elértük, hogy nem csak a helyi, hanem még a járási iskolák is pályázati forrásokból akár teljes programcsomagokat vásárolnak meg. Ezek a programcsomagok jórészt a korábban kidolgozott két TÁMOP-os programunk legsikeresebb foglalkozásait, múzeumi óráit tartalmazzák.

Közművelődés

A korábbi évtizedhez hasonlóan az elmúlt három évben is igen nagy hangsúlyt fektettünk a közművelődési munkára, az időszaki kiállításokra, a múzeumpedagógiai foglalkozásokra, szakkörökre, programcsomagokra, az oktatótérben és a kiállításokban megtartott, valamint a vidéki iskolákba, településekre kihelyezett múzeumpedagógiai programokra és a nagyrendezvényekre. Múzeumpedagógiai foglalkozásaink, óráink, szakköreink, programcsomagjaink minden korosztály számára elérhetőek.

Múzeumpedagógiai, közművelődési kiadványok

2015-ben létrehoztunk egy új kiadványsorozatot *Bihari Értékek – a Bihari Múzeum múzeumpedagógiai füzetei* címmel. Új kolléganőnknek, Korompainé Mocsnik Marianna etnográfus, múzeumpedagógusnak 2015 áprilisában–májusában első, legfontosabb feladata az első két füzet megírása, megszerkesztése volt. A furtai Juhász Erzsébet Hagyományörző Egyesület *Furtai Értéktarisznya* című Hungaricum-pályázatában intézményünk partnere volt az egyesületnek. A Bihari Múzeum vállalta múzeumpedagógiai programok, akadályversenyek, tárgy-, fotó- és rajzpályázat meghirdetését, kiállításépítést, záróesemény megszervezését, valamint két korosztály számára múzeumpedagógiai füzet megírását és kiadását. Ez a két füzet lett sorozatunk első két darabja: *Furtai barangoló I.* a 6–10 éves korosztály számára (borítóján piros alapú fehér hímzés mintával) a *Furtai barangoló II.* a 10–14 éves korosztály számára (borítóján kék alapon fehér hímzés mintával) készült el. A két füzetet munkatársainkkal

együtt két akadályversenyen próbáltuk ki, egyiken az alsó tagozat, a másikon a felső tagozat. A település valamennyi diákja részt vett a programon, s a pedagógusok azóta is folyamatosan használják a történelmi és honismereti órákon, szakkörökön.

2015 őszén készült el Szémánné Veres Gabriella irodalmi muzeológus, könyvtáros, pedagógus kolléganőnk tollából és szerkesztésével, a *Kelet Népe '80 – A Sebes-Körös partjától az Adler nyomdáig* vándorkiállításunkhoz kapcsolódóan azonos címmel a Bihari értékek 3. füzeté. A nyomdai munkálatokat az NKA Közgyűjtemények Kollégiuma pályázati forrásából biztosítottuk.

A 4. kötet szerzője és szerkesztője ismét Korompainé Mocsnik Marianna múzeum-pedagógus kolléganőnk volt, aki az intézménybe visszatérése után 2015 decemberében írta meg az *Amiről a Sárret mesél...* címmel megjelent füzetét, melyet azóta is részben a kiállításban, vagy a kihelyezett foglalkozásokon a 7–14 éves korosztálynál alkalmazzuk. A füzet *Az év múzeuma, 2014* díj támogatásából valósult meg.

Végül 2016 őszén, szeptember 23-ra, Kádár vitéz halálának évfordulóján rendezett emlékdélutánra jelent meg az 5. kötet a Bihari Múzeumért Alapítvány finanszírozásában. Csarkó Imre fiatal történész kollégánk szerkesztésében *Vitéz Kádár István és kora* címmel a 10–14 éves korosztály számára hoztuk létre ezt a történelmi témájú múzeum-pedagógiai füzetet, mely szintén alkalmas múzeumi és kihelyezett foglalkozások színesítésére, de vetélkedőt is lehet tartani a füzet anyagából. (*Az öt füzet borítója: 50–54. kép*)

Korábban megjelent kiállításvezető leporellónkat 2015 tavaszán megújítottuk és 1000 példányban kiadtuk a Bihari Múzeumért Alapítvány támogatásával. A Múzeumok Majálisán már ezt adtuk az érdeklődőknek. Szintén az alapítványunk finanszírozza évek óta a Bihari Múzeum könyvjelzős naptárát. Minden év elején májusra már megjelenik a következő évi naptár, melyen a családi programok és a kiemelt programunk, az alapítványunk által is támogatott Múzeumok éjszakája is jelölve van. A naptár egyben alapítványunk 1%-os kampányának része, s eljut nemcsak a berettyóújfalui, hanem a bihari látogatókhoz is.

Állandó programok

Családi múzeumi délutánok

A több mint 10 éves múlttal rendelkező programsorozatunkat minden hónap utolsó előtti szombatján rendezzük meg. Ezen a szombati napon 10–16 óráig díjtanuln látogatható a múzeum, s a 14 órától kezdődő programra részvételi díj befizetése nélkül jöhetnek a családok. (*55–60. kép*)

Időpontok – tematikák

2014-ben

január 18.	Alkossunk együtt! (festészet)
február 15.	Farsang
március 15.	1848/49-es forradalom és szabadságharc emlékezete
április 19.	Csipkeverés
május 24.	Történeti akadályverseny a város napja alkalmából
június 21.	Múzeumok éjszakája (Katonaélet)
július 19.	A búza – Aratástól a kenyérig
augusztus 23.	Szent István öröksége
szeptember 27.	Vitéz Kádár István – Itthon vagy! Magyarország, szeretlek! program
október 18.	Családi program a Városi Sportcsarnokban a Bihari Számadó Napokon
november 22.	Kukoricázzunk!
december 20.	Advent – Ünnepek előtt

2015-ben

január 24.	Szomszédolás – Vendégünk: Furta
február 21.	Itt a Farsang (Összefogás projekttel közös rendezvény)
március 21.	Szomszédolás – Vendégünk: Bojt
április 18.	Szomszédolás – Vendégünk: Csökmő
május 23.	Városi tudásrally
június 20.	Múzeumok éjszakája (téma: Gutenberg-galaxis)
július 18.	Szomszédolás – Vendégünk: Nagyrábé. Szántunk, vetünk, aratunk
augusztus 22.	Szomszédolás – Vendégünk: Nagykereki
szeptember 19.	Ars Sacra Fesztivál – családi séta a templomokhoz
október 24.	Nagy rajzolás – Múzeumok Őszi Fesztiválja
november 21.	Szomszédolás – Vendégünk: Püspökladány
december 20.	Szomszédolás – Vendégünk: Zsáka

2016-ban

január 23.	Megmaradásunk jelképe a magyar szürke
február 20.	Vendégünk: a Hortobágyi Pusztai Állatpark
március 19.	Ybl-emlékek között
április 23.	Vándorúton Afrikában
május 21.	Alaszkától a Tüzföldre
június 18.	Erdély – a világ közepe
július 23.	Ázsia varázslatos világa
augusztus 20.	Nem a ruha teszi az embert?!
szeptember 17.	Ars Sacra Fesztivál – Berettyószentmárton templomai
október 22.	Fegyverzettechnikai bemutató
november 19.	Ki volt a titkos egyenruhás? – Nyomozó játékok
december 18.	Adventi varázs I. – karácsonyváró programok kicsiknek és nagyoknak

Helytörténeti vetélkedők

A *Berettyóújfalu története* című általános iskolás vetélkedőre minden év májusában, a múzeumi világnap és a város napja körüli időszakban kerül sor, és még azon a héten a középiskolásokat is várjuk a *Biharország története* című térségi helytörténeti vetélkedőnkre. Minden évben valamilyen aktuális évforduló vagy jeles bihari személyiség évfordulója adja a témát. Ezeket a megmérettetéseket már közel 20 éve rendezi meg az intézmény a civil szervezetek segítségével. Az általános iskolások 2014-ben Nadányi Zoltán, 2015-ben Kádár vitéz életéből, 2016-ban történeti-néprajzi témában mérték össze tudásukat. A középiskolások 2014-ben az első világháború emlékezetéből, 2015-ben Bessenyei György életéből, 2016-ban Szabó Pálra emlékezve vetélkedtek. (61–63. kép)

2016-ban „*Élni fogsz hazám, mert élned kell...*” címmel tavasszal hirdetett rajzversenyt a Bihari Múzeum a kecskeméti „*Alapítvány a '48-as hősökért*” támogatásával. *Bihari barangoló* címmel internetes levelezőversenyt is hirdettünk a járás általános iskoláinak történelem, irodalom és néprajz témakörben.

Múzeumok éjszakája

Magyarországon 2003-ban még csak 5 fővárosi múzeum nyitott ki éjszaka, 2004-ben már 29 intézmény tartott éjszakai programot. 2005-től csatlakoztak először a vidéki múzeumok a programhoz, akkor még csak 16 intézmény, de ezek között már ott volt a Bihari Múzeum is. A kezdetek óta minimális állami, NKA-s vagy költségvetési forrásból, némi városi támogatással és nagyon sok civil szervezet segítségével, önkéntesekkel, valamint a korábban még önálló könyvtár munkatársainak segítségével az intézmény munkatársai és közmunkásai szerveztek a kora estétől éjfélig tartó színes, élményprogramokat különböző tematikákban. A Bihari Múzeum éjszakai programja az elmúlt több mint 10 év során már nemcsak a berettyóújfalui lakosok nagy érdeklődéssel várt programja, egyre többen érkeznek hozzánk a járás kistélepüléseiről, határnyos helyzetű, kis falvakból, sőt 2-3 éve már Nagyváradról is vannak látogatóink. Évről évre arra törekszünk, hogy a meghirdetett tematikával összhangban olyan programokat szervezzünk, amelyek széles társadalmi köröket és a lehető legszélesebb korú lakosságot elérje. Már a 3-5 éves korú óvodások is megtalálják a számukra érdekes, játékos programot csakúgy, mint a nyugdíjasok, a családok. Amellett, hogy megfelelő szórakozást, hasznos időtöltést nyújtunk a vendégeinknek, a rendezvényeken rendszeresen fellépési, bemutatkozási lehetőséget nyújtunk a városunk, járásunk tehetséges, zenével, tánccal, irodalommal foglalkozó, képző- és népművészeti tárgyakat alkotó

fiataljainak, s bármilyen korú amatőr művészeti és hagyományörző csoportjainak, akiknek produkciói illeszkednek az adott év tematikájához.

A Bihari Múzeum 2005 óta az év legrövidebb éjszakához, Szent Iván napjához közel eső szombat éjszakáján mindig egy központi téma köré szervezett, különleges programmal várja a látogatókat. 2005-ben még „csak” egy éjszakai tárlatvezetést tartottunk 50 fő részvételével, 2006-ban honfoglaló őseink korát idéztük meg több mint 150 látogatóval. 2007-ben Berettyóújfalu 1930-as évekbeli életét már közel 800 vendégünk látta, 2008-ban a 20. századot elevenítettük fel, zenében, táncban, ruhákkal, kiállításokkal közel 900 látogató előtt. 1979-re emlékeztünk településünk város-sá nyilvánításának 30. évfordulója alkalmából 2009-ben, amikor már 1258 látogatót regisztráltunk. 2010-ben „arcunkat a fény felé fordítottuk” a lehető legkülönbözőbb műfajokban kerestük a fényes élményeket közel 400 látogatóval. 2011-ben a sport volt a központi téma közel 500 vendég próbálta ki az egyes sportágakat s tekintette meg a kiállításokat. 2012-ben közel 900 fő jelenlétében a méz körül pergett minden, 2013-ban pedig Szűcs Sándor és a vízi világ köré szerveződtek az események, a jégeső és vihar ellenére több mint 300 résztvevő számára. 2014-ben a fő téma az I. világháború kitörésének 100. évfordulója és a *Katonasors* című időszaki kiállításunk kapcsán a katonaelet volt, több mint 500 érdeklődő vett részt a programon. (64–67. kép) 2015-ben a városi könyvtár alapításának 65. évfordulója alkalmából a könyvek köré szerveztük a különböző programelemeket több mint 400 vendég számára, az *Utazás a Gutenberg-galaxisban – Minden, amit a könyvről tudni érdemes* címmel. (68–71. kép)

2016-ban a természettudományok felé fordultunk. 8 óra alatt a Föld körül Balázs Dénes nyomában címmel valósítottuk meg. (72–75. kép) Az EMMI és a Szabadtéri Néprajzi Múzeum országos pályázatán a *Felfedezők az éjszakában* kategória *nívódíjjal* elismert és 1 millió Ft-tal támogatott programunkon több mint 500 látogató vett részt. 2016. április 19-én nyílt múzeumunkban a Magyar Földrajzi Múzeum (Érd) *3276 expedíciós nap, a múzeumalapító geográfus újraolvasva* című vándorkiállítás. Balázs Dénes – a Magyar Földrajzi Múzeum alapítója – 130 országra kiterjedő utazásai során kimagasló eredményeket ért el a karsztvidékek, a sivatagok, az őserdők, a jég világa és a vulkánok tanulmányozásában. A kiállítás ezeken a tematikus egységeken végighaladva mutatja be a világjáró geográfus munkásságát és életútját. A 2016-os Múzeumok éjszakája rendezvényünkkel a nagy utazó, világjáró geográfus előtt tiszteltünk. Éjszakai programjainkon 2014–2016 között állandó partnerünk volt a püspökladányi Karacs Ferenc Múzeum, akikkel oda-vissza csereprogramokat valósítottunk meg.

Bihari Múzeumpedagógia Évnyitók

Múzeumpedagógiai évnyitót először 2011. augusztus végén a TÁMOP 3.2.11-es projektünk záróeseményeként rendeztünk, majd 2012-ben már pályázati forrás nélkül is megvalósítottuk augusztus végén. 2013 óta pedig szeptember végén vagy október elején vártuk minden tanév elején a pedagógusokat, korábban csak a város és a Berettyóújfalui járás, 2016-ban, a 8. Bihari Múzeumpedagógiai Évnyitóra már a szomszédos, derecskei járás pedagógusait is. Az utóbbi 4 évben a KLIK-kel együttműködésben, Kapornai Judit igazgatónővel közösen szerveztük meg ezt a programot, melyen a MOKK (Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ) híreivel, információival a *Múzeumi a'la carte* felület bemutatásával és múzeumunk legújabb múzeumpedagógiai kínálatával vártuk az érdeklődőket. Emellett aktuális időszaki kiállításainkat és a Múzeumok Őszi Fesztiválja eseményeit bemutató kiselőadásokkal mutattuk be intézményünket a pedagógusoknak.

Múzeumok Őszi Fesztiválja

Mindhárom évben – ahogy a kezdetek óta mindig – csatlakozott a Bihari Múzeum az októberi országos rendezvénysorozathoz.

2014-ben október 1-től november 7-ig számos programot valósítottunk meg. Ebben az időszakban ünnepelte a Bihari Múzeum alapításának 40. évfordulóját is.

Október 1-jén fényképkiallítást nyitottunk középiskolás diákok fotóiból, október 6-án tartottuk a Bihari Múzeumpedagógiai Évnyitót. Október 15-én, Teréz-napon az óvónőkkel közös programot valósítottunk meg, kiállítást nyitottunk óvodapedagógusok munkáiból. Október 20-án jubileumi emléküléssel emlékeztünk a múzeumalapítás 40. évfordulójára. November 7-én rajz- és festménykiállítást nyitottunk középiskolás diákok munkáiból. *(2014-es Múzeumok Őszi Fesztiválja programjairól: 32–35. kép)*

2015-ben a *Kelet Népe '80* kiállításunkhoz kapcsolódtak a Múzeumok Őszi Fesztiválja főbb eseményei, illetve a Bihari Népfőiskola *Művelődés hete, tanulás ünnepe* rendezvényeihez is csatlakoztunk, így még újabb, szélesebb körű látogatócsoportokat szólított meg intézményünk. Október 19-én, a kiállításmegnyitón megzenésített Sinka István-verseket hallgathattak a résztvevők, majd Takács Miklós egyetemi adjunktus ismeretterjesztő előadást tartott a Kelet Népéről. Az *Irodalomtanárok éjszakáján* november 2-án a pedagógusoknak mutattuk be a kiállításához készült múzeumpedagógiai foglalkoztatófüzetet. November 10-én „*Múzeumi helyszínelés*”-re hívtuk a Berettyóújfalui Rendőrkapitányság dolgozóit. A rendezvény csapatépítő jellegű volt, valamint a múzeumba új látogatóréteget vonzott.

Hagyományos családi múzeumi délutánunkon október 24-én a családokat „Nagy rajzolás”-ra hívtuk, ahol hatalmas molinón a múzeumi élményeiket rajzolhatták meg. A vászonra a Kelet Népe folyóirat címlapja is felkerült. Múzeumpedagógiai foglalkozásokra felső tagozatos és gimnáziumi osztályok is érkeztek. November 12-én *A világ diákszemmel* címmel szerveztük meg középiskolás diákok III. fotó- és rajzkiállítását. Végül november 13-án az őszi fesztivált *Berettyószentmárton napján* múzeumpedagógiai programokkal a Hunyadi Mátyás Tagiskolában zártuk. Programunk végén Lúdas Matyi utcaszínházi előadást is szerveztünk 2 helyszínen a városban. (2015. évi Múzeumok Őszi Fesztiválja programjairól: 76–78. kép)

2016-ban 10-féle programot valósítottunk meg a Múzeumok Őszi Fesztiválja keretében. A *16+ múzeumi találkozások – Rejtély a múzeumban* tematikában programunk címe: *Döglött akták*. Szakmai programok, konferenciák tematikában két programot szerveztünk: *Irkák, leporellók, füzetek, kalauzok – kiadványkörkép a tájházakban* és a már korábban említett 1956-ra emlékező konferenciát *Nagyszüleink harca értünk* címmel. Ismét külön figyelmet szenteltünk az óvónőknek, Teréz napján tartottuk az Óvodapedagógusok Napját, a program címe: *Teszünk-veszünk, szorgoskodunk*. Az *Ősz(i)re hangoltunk* tematika keretében programunk címe: *Rejtély a múzeumban*. Ismét bekapcsolódtunk *A nagy rajzolásba Alkossunk együtt! – Ha ez a tárgy mesélni tudna....* címmel. *Utazó múzeum* tematikában programunk címe: *Nézz be hozzánk!* A *Mesterségek nyomában* témához a program címe: *Amiről a Sárret mesél...*, illetve *Hallottátok-e hírét?* A *Múzeumi őszbúcsúztató* témához kapcsolódó programunk címe: *Miénk a tér! Sétálj, gyalogolj, bringázz velünk és fedezd fel! – Kulturális tereink másként* program címe: *Sétálj, bringázz velünk a Berettyó mentén!* (2016-os Múzeumok Őszi Fesztiválja programjairól: 79–82. kép)

Táncházak

Szinte már állandó programnak tekinthető Berettyóújfalu legrégebben működő néptáncsoportjával közösen megvalósított programsorozatunk. 2015 őszétől 2016 júniusáig kétszer pályáztunk az NKA Közművelődési és Népművészeti Kollégiumához a Bihar Néptáncgyűttessel közösen megvalósított havi rendszerességű táncházakra. A *Szent Mihálytól Szent Miklósig – Jeles napok táncházai a Bihar Néptáncgyűttessel* 4 alkalommal, majd *Vízkeresztől Szent Ivánig* tartó időszakban újabb 6 táncházzal elevenítettük fel a régi táncvási hagyományokat a Madaras Zenekar segítségével, mely programokhoz kézműves tevékenységeket, foglalkozásokat is kapcsoltunk. Most már

mondhatjuk, hogy lassan egy éve hagyományossá vált Berettyóújfaluban havonta egy péntek esti táncház 19–24 óráig, ahol nemcsak a jelenleg is aktív táncosok, a Bihar Néptáncegyüttes diák és felnőtt táncosai, a Peszterce szabadidős néptáncscsoport, valamint a Diószegi Kis István Református Általános Iskolában működő csoportok, a Bajnóca Egyesület óvodás, iskolás és felnőtt táncosai, hanem az egykori néptáncosok, a szülők, az érdeklődők is kipróbálhatták a tánclépéseket. A különböző csoportok tagjai együtt lehettek, jól érezték magukat és ápolták a magyar tánc hagyományokat, s közben a Bihari Múzeum munkatársai és a Bihari Népművészeti Egyesület alkotói segítették a program megvalósítását és biztosították a nyersanyagokat, eszközöket a játszó-foglalkozásokhoz. A segítőkkel, megvalósítókkal együtt minden alkalommal 40–65 fő volt jelen a rendezvényeken. A két nagyrendezvényen (város napja, Múzeumok éjszakája tánc házi programjain) alkalmanként kb. 100–100 fő körüli közönséget sikerült bevonni a táncba. Összesen több mint 500 fő vett részt a tánc házsorozatban.

Állandó programjaink már több mint 15 éve a városi nagyrendezvényeken való megjelenés: múzeumi sátor a városi majálison, a májusi városnapon családi múzeumi délután programjának megszervezése. Minden év októberében, a bihari értékeket bemutató Bihari Számadó Napok rendezvényen a városi sportcsarnokban már nemcsak megjelenik a múzeumi stand, hanem 2014–2016 között egyik fő szervezője, rendezője, a színpadi programok összeállítója is az intézmény vezetője.

2014–2016-ig a Bihari Múzeum Baráti Körével közösen, dr. Krajczárné Sándor Mária vezetésével rendeztük meg a 38., 39. és 40. Bihari Honismereti Táborunkat. Nincs az országban még egy ilyen múzeumi szakmai tábor, amely 40 éve folyamatosan működik.

2014 őszén *Bihari Ki mit tud?* néven egy projekt keretében Berettyószentmárton helyi értékeinek bemutatását tűztük ki célul a Szász Tanyán. Ebből az eseményből nőtt ki magát 2015-ben és 2016-ban a szentmártoni nagyvásár, kulturális program, melyhez 2016-ban már a katolikus egyház is csatlakozott Márton-napi szentmisével.

2014-ben és 2015-ben az *Itthon vagy! – Magyarország, szeretlek!* országos programhoz is csatlakoztunk. A Bihari Múzeum kiállításai díjtalanul látogathatóak voltak, népi gyógyászat, mese-monda témában előadások gyerekeknek és felnőtteknek, tánc ház, fáklyás felvonulás barantabemutatóval, tűzgyújtás, múzeumi családi délután, Kádár vitéz szobrának koszorúzása is része volt a programnak. 2015-ben a méhészekkel is együttműködve együtt rendeztük meg a Méhésztalálkozót, mézszentelés, mézlo-

vagok felvonulása, méhészeti eszközök kiállítása, rajzpályázat, mézkestoló és vásár is része volt a Mihály-napi programnak.

Rendhagyó, egyestés minikiállításunkkal újabb célcsoportot értünk el. Hat éve már, hogy a Bihari Nótaest színpadháttérét megrendezzük. A bihari népi értékekből, múzeumi műtárgymásolatokból, vagy bihari népi iparművészek alkotásaiból minden év tavaszán, nőnapon vagy anyák napján a művelődési ház színpadán nótaműsor díszletének berendezése érdekes, új feladat. Alapítványunk korábbi kuratóriumi tagjának, néhai Csorba György vállalkozónak az ötleteként indult el ez a kezdeményezés. Szabó Lajos bihari nótaénekes azóta is, minden évben felkéri az intézményt e rendhagyó kiállítás megrendezésére.

Évek óta, de különösen a mintaprojekt idejétől egyre több helyen a járásban is bemutatkozik a múzeum tablókiállításokkal, ki- és felpróbálható műtárgymásolatokkal, népi játékokkal, érdekes kézműves- foglalkozásokkal, játékos feladatlapokkal, rejtvényekkel. Csak néhány példa a teljesség igénye nélkül: Körösszegapáti, Nagykereki, Komádi, Váncsod, Biharkeresztes, Nagyrábé, Mezősas falu- vagy városnapjain szinte minden évben megjelentünk. 2015-ben a Derecskei Almáskertben a tavaszi és az őszi programon is bemutatóztunk. A Bihari Táj Napján, Biharugrán kiállítással és foglalkozással, Zsáka, Újírás Juniálisán – a nemzeti összetartozás napján, áprilisban a nagyrábéi Sárrét íze, augusztusban az esztári Lecsó Fesztiválon is részt vettünk. Csarkó Imre kollégánk hathatós közreműködése révén 2015-től a Bajnóca Néptáncegyüttes által szervezett Berettyó Nemzetközi Néptáncfesztivál programjaiba is bekapcsolódik a Bihari Múzeum, az ide érkező külföldi csoportoknak bemutatja a kiállításokat, a várost, segítjük a programok megvalósítását is.

Új közművelődési programok

A 2015-ös s talán még inkább a 2016-os évünk közművelődési szempontból sok-sok új programot hozott. A fizetés nélküli szabadságon lévő dr. Krajczárné Sándor Mária helyére, helyettesítésére Korompainé Mocsnik Marianna 2015. március 1-től érkezett a Bihari Múzeumba. Ő nemcsak a már meglévő múzeumi órákat, órasorozatokot vette át, hanem új foglalkozásokat hozott létre, valamennyi időszaki kiállításra dolgozott ki múzeumi órákat. Felújította a Kulturális Örökség Napjaihoz kapcsolódó programunkat és segítségével kapcsolódtunk be az Ars Sacra Fesztivál országos programsorozatba is. Vezetésével indult el a *Múltunk emlékei* néprajzi szakkörünk az álta-

lános iskola 5. osztályosai számára, a bihari népelet megismertetésére. Két történelmi tábor is szervezett 2016-ban: az *Időutazás Géza fejedelem és Szent István korába* című helyszíne a Bihari Múzeum volt, az *Időutazás a középkorba* című tábor helyszíne Zsákán a Rhédey-kastély volt. (89–92. kép)

Teszünk-veszünk, szorgoskodunk címmel óvodapedagógusok ötletbörzójét szervezte 2016 végétől, az ünnepek jegyében. (Az első alkalom témája az advent volt).

A 2016-os Múzeumok Majálisán a Bihari Múzeum standjának megjelenését már az új múzeumvezető, Korompainé Mocsnik Marianna koordinálta. A közel 120 múzeum, tájház, kiállítóhely és galéria között Hajdú-Bihar megye egyedüli kiállítójaként Bihari négypróbára hívták a kollégák a látogatókat, amelyben a gyerekek és a felnőttek kipróbálhatták a korabeli ügyességi játékokat, felpróbálták a szűrt, a gubát és a kisbundát. A szellemi kérdések pedig Berettyóújfalu megismerését segítették. A múzeumvezető játékos múzeumi feladatokkal már a márciusi Utazás Kiállításán, Budapesten a vásárvárosban és a Debreceni Utazás kiállításán is invitálta az érdeklődőket a Bihari Múzeumba. E programokat a Berettyó Kulturális Központ vezetője és a Tourinform Iroda munkatársai koordinálták.

Az iskolai közösségi szolgálat évek óta elérhető a középiskolás diákok részére, a Bihari Múzeum folyamatosan biztosítja a lehetőséget az 50 órás közösségi szolgálat teljesítéséhez. Jelenleg 15 középiskolával van szerződésünk. A múzeumvezető és Kurecz Beatrix adattáros, közösségi koordinátor a témával foglalkozó konferenciákon és szakmai napokon is bemutatták intézményünket.

Nemcsak a diákokat várjuk önkéntes munkára, a felnőttek, nyugdíjasok számára is indított egy új programot Korompainé Mocsnik Marianna. *Segítünk, hogy segíthess!* címmel márciustól ingyenes képzést szerveztünk felnőtt önkéntesek részére. (95–96. kép) A program keretében 8 hónap alatt a jelentkezők megismerkedhettek a múzeumban folyó sokszínű munkával, a gyűjteményekkel, a raktárakban őrzött tárgyakkal, dokumentumokkal, pályázatainkkal és terveinkkel. S miután a résztvevők „kijárták” a múzeumi oskolát és bebizonyították elkötelezettségüket Biharország és múzeumunk iránt, Szent Márton napján ünnepélyes keretek között mint megbecsült segítőköt avattuk a múzeum önkénteseivé.

2016-ban indult el Berettyóújfalu Város Önkormányzata és Budapest Főváros Levéltára közös projektje *Topotéka* címmel. E programot a Bihari Múzeumban mutatták be a nagyközönség számára is *Hozd el és mutasd meg emlékeidet!* című nyílt napon. 2016 végére a múzeum munkatársai már több mint 200 dokumentumot, fotót tölthettek fel az internetes rendszerbe. (97. kép)

Blum Amram rabbira, a mádi csodarabbira (akit 1906-ban Berettyóújfaluban helyeztek örök nyugalomra) emlékeztek halálának évfordulóján a debreceni zsidó közösséggel együtt kiállítással is a Bihari Múzeumban, 2016. szeptember 29-én.

Tudástár – Szabadegyetem mindenkinek

Korábban is voltak előadások a Bihari Múzeumban, de 2016-tól folyamatosan, minden hónap második csütörtökén Korompainé Mocsnik Marianna koordinálásával indult el előadás-sorozatunk Biharország történelmének, irodalmi és néprajzi értékeinek, valamint a magyar kultúrtörténet emlékeinek megismerésére. Csarkó Imre *Szemelvények Esztár XX. századi történetéből* című könyvének bemutatója volt az első ilyen programunk. Márciusban a '48-as relikviák téma előadója Korompai Balázs történész (Déri Múzeum) volt. *Bihari nagyapám* címmel a múzeumvezető beszélgetett Keresztúri Mária költővel (Debrecen). Nyakas Miklós történész, nyugalmazott múzeumigazgató (Hajdúböszörmény) előadását *Báródság egy kutató szemével* címmel tartotta meg. Júniusban Korompainé Mocsnik Marianna a római magyar emlékeket mutatta be. Dr. Kubassek János geográfus-tudománytörténész, az érdi Magyar Földrajzi Múzeum igazgatója *Magyar emlékek Tajvan szigetén* címmel tartott előadást. Augusztusban Kiss Attila (Debrecen) *Nepálban jártam* című előadását hallhattuk. Szeptemberben vendégünk volt Balázs Lajos erdélyi néprajzkutató. Októberben Költő Nagy Imrére emlékezünk Szémánné Veres Gabriella irodalomtörténész előadásával és kötetbemutatójával. Novemberben Fekete András százados előadását hallhatták az érdeklődők az afganisztáni missziós szolgálatáról, majd Bagdi László: *Jobbra át! Avagy politikai hangulatképek a '30-as évekből* című előadásával zártuk az évet. (99–104. kép)

A fenti gazdag összefoglaló bizonyítja, hogy a 2016-ban 42 éves Bihari Múzeum jelentős muzeális intézmény, nemcsak városában, térségében, de országosan is ismert. Múzeumunk a lelkes kollégákkal, a segítőkkel, önkéntesekkel, a településeken dolgozó partnerekkel nagyon hatékony forrásfelhasználással látványos eredményeket ért el. Programjainkkal biztosítottuk közel a fél megye területén a kulturális javakhoz való széles körű hozzáférést, és erősítettük mindenütt a szakszerűség igényét, egyúttal pedig a látogatóbarát szemléletet.

E sorok írója 25 év múzeumvezetés után ezen írással nemcsak 3 év tevékenységét mutatta be és zárja le, hanem egyúttal a Bihari Múzeum működésének egyik jelentős fejezetét is. Átadja a stafétabotot Korompainé Mocsnik Marianna múzeumvezetőnek,

akinek ezúton is köszöni a segítségét e cikk, s leginkább a 2016-os események összeállításában. A következő 2-3 év történéseit már az ő tollából, az ő összefoglalásával olvashatják majd az érdeklődők következő évkönyvünkben.

Összefoglalva: a Bihari Múzeum 2014–2016 közötti időszaka fennállásának leg-sikeresebb évei voltak. A 2014-ben alapításának 40. évfordulóját ünneplő intézmény méltó módon ünnepelte jubileumát, s olyan sikeres évet zárt, hogy ezzel végre elnyerte a rég áhított *Az év múzeuma* címet is. Az ünneplés befejeztével sem állt le azonban a fejlesztés. További fejlődés, előrelépés jellemzi a következő két évet is, amikor az álmok valóra váltak, sőt túl is teljesültek. A múzeumi szakmai tevékenység csaknem valamennyi területén jelentős előrelépés történt. A múzeum működése stabil, a munkatársi gárda, a szakmai csapat lelkes és fiatal, az intézményi egység magas színvonalon valósítja meg programjait, amit nemcsak a város és a járás lakossága értékel, hanem a fenntartók is. 2016-ra programjaink látogatószáma is elérte a bűvös 15 ezret, ami egy 15 ezer fős kisváros számára igen jó adat.

A fenntartónk és felügyeleti szervünk, nemcsak folyamatosan biztosítják a fejlődéshez szükséges forrásokat, hanem büszkéek is arra a múzeumra, amely már minden szakmai díjat megkapott, amit egy kisvárosi, területi múzeum megkaphat. S hogy a múzeumi szakma, a szakmai egyesületek és a minisztérium is elégedett a Bihari Múzeum tevékenységével, sőt mintaszerűnek tekintik tevékenységét, arra nemcsak a díjak, az elismerések a bizonyítékok, hanem az is, hogy 2014-től minden évben felkérték intézményünket, hogy különböző szakmai konferenciákon mutassuk be a járási múzeum projektet vagy az intézmény teljes tevékenységét. Ezek közül legjelentősebb felkérés a 2015-ben újra életre hívott Országos Múzeumigazgatói Konferencia. Visegrádra az OKSZ, az Országos Közgyűjtemények Szövetsége és az Emberi Erőforrások Minisztériuma Kulturális Államtitkársága szervezte ezt a találkozót, ahol már az első konferencián megismerhették az intézményvezetők Bihar – Berettyóújfalu területi múzeumát, a Bihari Múzeumot.

Irén Kállai

Successful transformations –Bihari Museum between 2014 and 2016

Between 2014 and 2016 were the most successful years in the history of Bihari Museum. In 2014 we celebrated with due solemnity the 40th anniversary of the Museum's foundation, and had a very successful year that qualified us to award the "MUSEUM OF THE YEAR" title. The next two years were also characterized by further develop-

ment; we made significant improvements in almost every area of the Museum's professional activities. The operation of the Museum is stable, and the team of our colleagues and professionals is young and enthusiastic. The institutional unit implements our programs according to high standards, which is valued not only by the population of the town and the district, but also by the parent institution. In 2016 the number of visitors at our programs reached 15 thousand that means a great thing for a small town with a whole population of 15 thousand people. Our parent institution and supervising organization not only provides the appropriate resources required for our development, but they are also proud of our Museum that has already earned all of the professional awards available for regional museums. Besides these awards and appreciation gained from professional associations and the Ministry, our activities proved to be exemplary by the fact that we have been requested to present our District Museum Project or the whole range of activities of the Museum at various professional conferences in each year since 2014. Among these the most prominent invitation was the National Conference of Museum Directors held in Visegrád in 2015, where the district museum of Bihar and Berettyóújfalu, the Bihari Museum was introduced to the participants.

Irén Kállai

Erfolgreiche Wandlungen – Die Tätigkeit des Bihari Museums 2014–2016

In den Jahren 2014–2016 hatte das Bihari Museum die erfolgreichsten Jahre seines Bestehens. 2014 konnte die Anstalt ihren 40. Jahrestag ihrer Gründung – Jubiläum angemessen feiern, und schloss ein so erfolgreiches Jahr ab, dass sie damit den Titel MUSEUM DES JAHRES erlangte. Auch die folgenden zwei Jahre sind durch Weiterentwicklung, Fortschritte gekennzeichnet, in fast allen Bereichen der fachlichen Tätigkeit des Museums erfolgten bedeutende Weiteschritte. Der Betrieb des Museums ist solid, das Mitarbeiterteam, der fachliche Personalbestand ist begeistert und jung, die institutionelle Einheit realisiert ihre Programme auf einem hohen Niveau, was nicht nur von der Bevölkerung der Stadt und Bezirk, sondern auch von den Unterhaltern geschätzt ist. Im Jahr 2016 erreichte die Besucheranzahl unserer Programme belief sich auf zauberhaft 15 Tausend, es gilt als sehr starke Angabe für eine Kleinstadt mit 15 Tausend Einwohnern. Unser Unterhalter und Aufsichtsorgan leisten nicht nur Gewähr von erforderlichen Ressourcen für die Förderung, sondern sind stolz auf das Museum, das alle fachliche Preise erlangte, die für ein Museum in einer Kleinstadt, Bezirk zu erringen sind. Und dass die Tätigkeit des Bihari Museum von der Fachbranche Museum, Fachvereinigungen und Ministerium als vorbildhaft betrachtet wird, wird nicht nur durch diese Preise, Anerkennungen, sondern auch dadurch nachgewiesen, dass unser Anstalt jedes Jahr ab 2014 ersucht wurde, den Bezirksmuseumprojekt oder die ganze Tätigkeit unserer Anstalt auf den verschiedenen Fachkonferenzen zu präsentieren. Darunter galt die Landeskonferenz für Museumsdirektoren in Visegrád im Jahr 2015 als die renommierteste, deren Teilnehmer sich mit dem bezirklichen Museum von Bihar, Berettyóújfalu, dem Bihari Museum bekannt machen konnten.

***Részletek a Bihari Múzeum járási múzeum mintaprojekt (2014)
záró beszámolójából***

A mintaprojekt célja: A Bihari Múzeum gyűjtőterületén működő, alacsonyabb szakmai besorolású intézmények „szakmai mentorálása” a szakmai tevékenység (gyűjteményi, közművelődési munka) figyelemmel kísérése, segítése. Új potenciális lehetőségek feltárása 11 településen. Lokális identitást erősítő programok, kiállítások szervezése, megvalósítása.

Helyszínek: Bakonszeg (Bessenyei-emplékház, illetve Helytörténeti és néprajzi gyűjtemény, kiállítás a Miskolczy-kúriában), Furta (helytörténeti gyűjtemény), Zsáka (Rhédey-kastély kiállítóhely), Csökmő (tájház, helytörténeti gyűjtemény – Örökségünk háza), Komádi (helytörténeti kiállítás), Biharkeresztes (helytörténeti kiállítás), Bojt (tájház), Nagykereki (Bocskai-várkastély), Hencida (helytörténeti gyűjtemény), Nagyrábé (tájház, agrártörténeti és néprajzi magángyűjtemény), Sárrétudvari (községi könyvtár – költő Nagy Imrere emlékezés)

Munkatársak:

Projektvezető-megvalósító: Kállai Irén (etnográfus, földrajz tanár, projektmenedzser)

Megvalósítók: Dr. Krajczárné Sándor Mária (etnográfus, múzeumpedagógus), Szémánné Veres Gabriella (irodalomtanár, könyvtáros), Kolozsvári István (etnográfus, térségi szakértő, tanácsadó), Szűcs Endre (műtárgyvédelmi asszisztens, múzeumi technikus, fotós), Kurcz Beatrix (kézművesfoglalkozás-vezető, önkénteskoordinátor, Kovácsné Kuklis Rita (gazdasági ügyintéző, pályázati asszisztens)

Eredmények

Gyűjteményi munka:

1. *Furta*, helytörténeti gyűjteményben tárgyak rendszerezése, nyilvántartás elkezdése: 100 tétel 104 darab, gyűjteménygyarapítás
2. *Nagyrábé, tájház*, portalanítás, kiállítás újrendezése
3. *Komádi, helytörténeti gyűjtemény*. A műtárgyköltöztetéshez előkészület, csomagolási munkák irányítása, műtárgylista elkészítése
4. MÚZEUM DIGITÁR – műtárgyfotózás, tárgyleírás készítése 9 kisgyűjtemény – több mint 200 tárgy

Műtárgyvédelmi munkálatok: Monitoring során épületek alkalmassága, műtárgyak állapota, tisztasága, gyűjtemények gondozása szempontok alapján műtárgyvédelmi felmérés készült 9 településen (Bakonszeg, Zsáka, Nagyrábé, Furta, Hencida, Komádi, Biharkeresztes, Csökmő, Bojt)

Több mint 400 tisztított, konzervált tárgy 3 településen: Nagyrábén, Furtán. Hencidán. Ez utóbbi településen a gyűjtemény összes szúval fertőzött fatárgyának vegyszeres kezelését elvégeztük.

Kiállítások rendezése: állandó: 4 db; időszaki: 4 téma – 5 helyszínen

1. Nagyrábé, Kossuth Lajos Művelődési Ház: *A Berettyóújfalui Téli Gazdasági Iskola története* 2014.03.19.–05.06-ig, 2000 fő. Ismeretterjesztő előadással a megnyitón.

2–3. Bakonszeg, Helytörténeti gyűjtemény – „Nadányi-szoba” – helyi anyag újrendezése, kiegészítve a Nadányi Zoltán, „a bihari trubadúr” c. tablókkel,

Kardos Gézané helyi népi festő kiállításának rendezése, emléksarok kialakítása

4–5. Szeghalom, Komádi, Vésztő: Sinka István, a „fekete bojtár”, a bihari és a békési táj költője c. kiállítás 2013-ban jött létre NKA-támogatással. 2014-ben vándorúton, január–április Szeghalom. Majd 3 héten át Komádiban a könyvtárban Sinka-múzeum-pedagógiai órával. Májusban Vésztőn a művelődési házban a Kárpát-medencei Sinka-szavalóverseny háttere, szeptemberben 2 múzeumi óra a kiállításban vésztői általános iskolásoknak.

6. Sárrétudvari, (Könyvtár) *Költő Nagy Imre 1 tablós kiállítás* – szavalóverseny háttérben

7. Zsáka új állandó kiállítás a Rhédey-kastélyban: *Képek Zsáka múltjából*

8. *Berettyóújfalu*, Kabos Endre Városi Sportszarnokban október 17–18., 2 napos kiállítás – 40 éves a Bihari Múzeum címmel kb. 50 m²-es stand építése műtárgymásolatokból, benne a járasi múzeum mintaprojekt tablókiállításával, szemben velünk 5 db, 6 m²-es standon mini kiállítással muzeális intézmények mutatkoztak be (Bojt – tájház, Nagykereki – Bocskai várkastély, Komádi és Furta helytörténeti gyűjteményei és Nagyrábé település).

9. *Berettyóújfalu – A Leventemozgalom története* c. 5 tablóból álló kiállítás – megnyitó november elején a Nadányi Zoltán Művelődési Központban. 2015-től a kiállítás vándorol a járásban, s kiegészül helyi anyagokkal.

Néprajzi, helytörténeti adatgyűjtés:

– Anyaggyűjtés: a Bihari Múzeum, a debreceni Déri Múzeum Néprajzi Adattárában, a Méliusz Juhász Péter Könyvtár helyismereti gyűjteményében és fotótárában, a Debreceni Református Kollégium Tudományos Gyűjteményeiben.

– Adatgyűjtés a sárréti népzenei archívumhoz: Csökmő, Örökségünk Háza, Sárréti Népzenei és Néptánc Archívum, dr. Bencze Lászlóné dr. Mező Judit népdalgyűjtő anyagainak rendszerezése

– „Összefogás a jövőért” projekt: értékkutatás-felkészítő program (6 település – Nagykereki, Gáborján, Kismarja, Nagykereki, Mezősas, Berettyószentmárton) értéktáras és a projektben dolgozó, illetve önkéntes munkatársai számára

- Katonai dokumentumok gyűjtésére felhívás (I. és II. világháborús)
- Mezősas: magángyűjtemény tárgyfelmérése
- Irodalmi gyűjteményünk rendszerezése, fejlesztése: Költő Nagy Imre-anyagokkal
- Hagyományos aratónap, Nagyrábé (filmfelvétel készítése)
- Gyermekjátékok, kenderfeldolgozás Nagyrábé, Bakonszeg (honismereti tábor)
- Kenderfeldolgozás, Furta

Közművelődés:

Múzeumpedagógiai foglalkozások, kulturális rendezvények: dec. 15-ig

- „Múzeumi Oskola” (kihelyezett múzeumpedagógiai foglalkozások: 11 településen, 33 alkalom (15 téma) 766 fő
- A múzeumban foglalkozások: a járás iskoláiból, óvodáiból 33 településről, 87 alkalom, 916 fő
- Tematikus játszóház: 7 településen, 9 alkalom (5 téma) 844 fő
- Falunapokon, települési programon: 13 alkalommal, össz.: 55 óra
- Tábor: 1 (38. Bihari Honismereti Tábor Nagyrábén, 6 napos bentlakásos)
- Vetélkedő, verseny:
  - 2 saját szervezés: 1 járási középiskolás helytörténeti, 1 levelezős minden korosztály számára;
  - 2 közreműködés: szavalóverseny (zsűrizés), Sárrétudvari;
  - Néprajzi vetélkedő, Nagyvárád (feladatlap-összeállítás, zsűrizés)
- *Járási rendezvények a Bihari Múzeumban:* 9 alkalommal, 348 fő részvételével Október 17–18. Bihari Számadó Napok, Berettyóújfalú, Kabos Endre Városi Sportcsarnok: Bemutakoztak a Járási Mintaprojekt együttműködő partnerei: Komádi, Furta, Bakonszeg, Bojt, Nagykereki, Nagyrábé – a Bihari Múzeum standján foglalkozások, a látogatók száma a két nap alatt több mint 2000 fő

Illeszkedés más programokhoz, projektekhez

A MúzeumDigitár szoftver betanulása, alkalmazása:

- Bihari Múzeummal együtt összesen 10 helyszín, múzeum, köz- és magángyűjtemény bemutathatja, és ezáltal a nagyközönség és a kutatás számára is elérhetővé teheti gyűjteményeinek minimum 20 darabját (összesen 200 db-ot a projekt végéig)
  - Publikált gyűjteményi nyilvántartás, böngésző beágyazása a tartalomszolgáltató már meglévő weboldalába és elérhetősége a Bihari Múzeum honlapján már megvalósult.
- Települési és tájegységi értéktárak létrejöttéhez támogatás (2012. évi XXX. törvény a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról 3. § alapján):* 2014. május 27.

a bihari járások Értéktár-bizottságainak találkozója a Bihari Múzeumban a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú Bihar megyei irodájával közös program

Szatyor program 2014. december 3-án a Bihari Múzeumban (BM, BMBK, NMI közös program)

Komádi – Molnár Balázs- emlékévek

Komádi Város Önkormányzata 142/2014. (XI. 24.) sz. határozatával hirdette meg a programsorozatot, mellyel a városban 100 éve született jeles néprajzkutatóra, a Néprajzi Múzeum egykori munkatársáról kívánt megemlékezni. A programsorozat keretében került sor a jelenlegi Helytörténeti Gyűjtemény új épületbe történő átköltöztetésére is. Mindezekben a Bihari Múzeum és civil szervezetei is részt vettek. A mintaprojekt keretében eddig megtörtént a *műtárgy-állomány felmérése*, a költöztetéshez szükséges *műtárgyvédelmi eszközök beszerzése*, valamint az új épület ismeretében az *új állandó kiállítás tématervének összeállítása*.

Ugyancsak Komádiban működünk közre a helyi Református Egyházközség programjában, melynek során leleplezésre került a Komádiban született *Sulyok István*, néhai királyhágó-melléki református püspök, valamint az itteni református templomban konfirmált *Tisza Kálmán* egykori miniszterelnök *portrédomborműves emléktáblája*.

Eredmények publikálása

Konferenciák, rendezvények:

- MAMUTT (2014. szeptember 17. Tengelic)
- 40 éves a Bihari Múzeum – jubileumi emlékülés (2014. október 20., Berettyóújfalu)
- Bihar-kutatás konferencia (2014. november 11., Berettyóújfalu)
- Hajdú-Bihar Megyei Koordinátori Munkacsoport Értekezlet (2014. november 18. Debrecen, Déri Múzeum)

Egyéb:

- A Bihari Múzeum Évkönyve XVII–XIX. kötetben rövid előzetes mellett 3 tudományos cikk a projekt közvetlen hatására (Évkönyvbemutató: 2014. október 20.)
- Saját honlapunkon: <http://www.biharimuzeum.hu/muzeum/jarasi-muzeum-mintaprojekt>
- MÚZEUM DIGITÁR felületén
<http://www.museum-digital.de/hu/portal/index.php?t=home>

(A 2014-es járási múzeumi mintaprojektről fotódokumentáció: 105–108. kép)

***Részletek Kulturális örökségünk Biharban –
a Bihari Múzeum II. járási múzeum projektje szakmai beszámolójából***

A projekt megvalósítási ideje: 2015. július 1–2016. június 30. között

Ismét Berettyóújfalu Város Önkormányzata nyerte el a 25731-2/2015/közgyűjt. számú pályázatot *a járás településeihez kötődő kulturális örökség hozzáférhetővé tételének és a területi egyenlőtlenség felszámolásának támogatása* érdekében kiírt pályázaton.

A projektet még a Bihari Múzeum és Sinka István Városi Könyvtár néven működő intézmény kezdte el. 2016. február 1-től átszervezés miatt az intézmény átalakult és a Berettyó Kulturális Központ néven működő intézmény (igazgató: Kállai Irén) Bihari Múzeum egysége (múzeumvezető Korompainé Mocsnik Marianna) valósította meg.

A projekt helyszínei a Bihari Múzeum 2014-es évi mintaprojektjébe már korábban bevont 10 bihari település amelyek a 2 projektben is partnereik voltak: Bakonszeg, Bojt, Biharkeresztes, Csökmő, Furta, Hencida, Komádi, Nagykereki, Nagyrábé, Zsáka. A tervezett három új település Berekböszörmény, Esztár, Szentpéterszegen kívül, 1-1 esemény erejéig újabb települések is bekapcsolódtak a projektbe: Magyarhomorog, Körösszakál, Újiráz, Bihartorda, Sáp, Biharugra, Vésztő. Valamennyi település hátrányos helyzetű, Nagyrábé, Bihartorda a Püspökladányi, Esztár a Derecskei járás, a többi a Berettyóújfalui járás települései. Biharugra, Vésztő már Békés megye északi Bihari-Békési járásának települései, az egykori Csonka Bihar vármegye települései. Mindkét járás a leghátrányosabb helyzetű kistérségek egyike az országban, s a bihari múzeum erős tájköttörését jelzi. Múzeumunk függetlenül a megyehatártól irodalmi és helytörténeti szempontból is szoros kapcsolatokat ápol a Sarkadi járás néhány bihari településével.

A projekt vezetője ebben az esetben is *Kállai Irén* etnográfus, földrajztanár, igazgató volt.

A projekt asszisztense: *Szathmári Mária* ügyintéző, adminisztrátor 2015 decemberéig, 2016-ban a helyét *Kun Edit* ügyintéző adminisztrátor.

Szakmai megvalósítók: *Korompainé Mocsnik Marianna* etnográfus, múzeumpedagógus, *Csarkó Imre* történész, hulladékgazdálkodási technológus, *Kolozsvári-Donkó Rebeka* etnográfus művelődésszervező, *dr. Krajczárné Sándor Mária* etnográfus, múzeumpedagógus, *Szémánné Veres Gabriella* irodalmi muzeológus, *Kurcz Beatrix* közönségkapcsolati munkatárs.

A projekt teljes a pályázatban tervezett költsége 4 100 100 Ft volt, amiből 1 millió Ft-ot nyertünk el, intézményi saját forrással 219 828 Ft-tal kiegészítettük.

A projekt elemei

1. Néprajzi vándorkiállítás – múzeumpedagógiai foglalkozásokkal: Mint(a) nagymamánál – a Bihari Múzeum vándorkiállítása és kapcsolódó programok. – Az évkönyvben külön írásban számol be a Korompainé Mocsnik Marianna etnográfus, múzeumpedagógus, az egyik megvalósító.

2. Irodalmi vándorkiállítás

Megvalósítók: *Szémánné Veres Gabriella* irodalmi muzeológus, irodalomtanár, *Kurcz Beatrix* közösségkapcsolati munkatárs, *Szűcs Endre* műtárgyvédelmi asszisztens, múzeumi technikus, fotós

Kelet Népe 80' – a Sebes-Körös partjától az Adler nyomdáig c. vándorkiállításához kapcsolódó járási feladatok (a kiállítás nyertes NKA-pályázatból valósult meg): Sinka István, Barsi Dénes és Szabó Pál együtt alapították a Kelet Népe folyóiratot, erre emlékezik a tablókiallítás, mely a projekt keretében vándorútra indult.

A vándorkiállítások időpontjai – helyszínei, látogatói száma: 334 fő

2015.10.19–2016.01.20. Berettyóújfalu, Bihari Múzeum 70 fő

2016. 01. 20–2016.02.26. Komádi Könyvtár 58 fő

2016. 03.22–2016.04.05. Vésztő Sinka István Művelődési Központ 86 fő

2016.04.05–2016.04.29. Biharugra, Böllönyi-kúria 120 fő

Kihelyezett irodalmi, történeti múzeumpedagógiai foglalkozások: időpont, település, foglalkozás címe, résztvevők száma összesen: 317 fő

1. 2015.11.17. Magyarhomorog – Angyalka bárányok 22 fő

2. 2015.11.25. Komádi – Csonkatorony 21 fő

3. 2015.11.27. Csökmő – Honfoglalás 19 fő

4. 2015.12. 03. Komádi – Gyertyamártás 24 fő

5. 2015.12.04. Csökmő – Angyalka bárányok 27 fő

6. 2015.12.08. Szentpéterszeg – Angyalka bárányok 26 fő

7. 2015. 12.08. Furta –Angyalka bárányok 22 fő

8. 2015. 12.11. Berekböszörmény – Gyertyamártás 26 fő

9. 2016. 02.08. Komádi – Kelet Népe'80 10 fő

10. 2016. 02.08. Komádi – Kelet Népe'80 11 fő

11. 2016. 02.29. Sáp – Angyalka bárányok 19 fő

12. 2016. 05.27. Csökmő – Népi játék 90 fő

A Kelet Népet bemutató kiállítás és irodalmi téma mellett 2016 őszére is előkészültünk egy másik jeles bihari irodalmi évfordulóra, Költő Nagy Imre Mezei virágok és Kaszacsengés c. kéziratos füzetének kiadására Sárrétudvari önkormányzata közreműködésével. Költő Nagy Imre születésének 120. évfordulóján, 2016. októberében Sárrétudvariban emlékünnepe keretében mutattuk be a Nagy Imre-kötetet.

3. Történelmi vándorkiállítás és Utazó iskolai kiállítás a hozzá kapcsolódó múzeum-pedagógiai programokkal – Szemelvények a leventemozgalom történetéből c. vándorkiállítás

Megvalósítók: Csarkó Imre történész muzeológus, történelemtanár, hulladékgazdálkodási technológus. Kállai Irén etnográfus, földrajztanár, Kurcz Beatrix közösségkapcsolati munkatárs

A vándorkiállítást 2015. július 1–október 5. között 4 településre vittük el: Zsáka, Biharkeresztes, Nagykereki és Bojt. *Helyszínenként átlagosan 40-50 fő vett részt a megnyitón.*

A vándorkiállítást 2016. január 1–június 9. között 5 településre vittük el: Komádi, Nagyrábé, Csökmő, Bakonszeg, Körösszakál. *Helyszínenként átlagosan 35-45 fő vett részt a megnyitón.*

A kiállítás megnyitóján előadások (2015-ben 4 db, 2016-ban 5 db) a leventemozgalom történetéről, külön kiemelve a bihari vonatkozásokat. A megnyitót követően alkalom nyílt kötetlen beszélgetésekre. A kiállítások és beszélgetések hozadékaként több településről is kiderült, hogy hajdanán hol volt a leventeház és hol és milyen feladatokat teljesítettek vagy gyakorlatoztak a leventei fjak. A kiállítás megnyitókön túlmenően minden esetben ajánlottunk ki foglalkozást is a kiállításához kapcsolódóan, mely lehetőséggel a települések éltek is.

Összesen 333 diák vett részt ezeken a foglalkozásokon (Zsáka: 40 fő, Biharkeresztes: 38 fő, Nagykereki: 25 fő, Bojt: 30 fő, Komádi: 50 fő, Nagyrábé: 25 fő, Csökmő: 60 fő, Bakonszeg: 30 fő, Körösszakál: 35 fő)

2016. január 1–2016. június 9. között 9 foglalkozást tartott Csarkó Imre, melynek témája a leventemozgalom volt. A foglalkozásokon felidéztük a Horthy-korszakot, a leventemozgalom kibontakozását, fejlődését, majd betiltását. Ezt követően leventepróbával idéztük fel a hajdan volt korosztályos próbákat, melyben ügyességüket és erejüket tudták megmutatni.

Falukutatás segítése és kiadvány szerkesztésében való közreműködés: Esztárban 2014-ben helyi lelkes amatőr gyűjtők közreműködésével megindult egy falukutatói mozgalom. A falukutatás célja volt, hogy Esztár 20. századi történelméből oral history útján 2015 decemberére egy kiadvány jelenjen meg. A gyűjtéshez kutatás-módszertani segítséget adtunk, valamint a lekérdezett interjúk átnézésében és a kiadvány szerkesztésében nyújtottunk segítséget.

Megjelent kiadvány: Csarkó Imre: Szemelvények Esztár XX. századi történetéből (Esztár, 2015)

4. Komádi – Molnár Balázs 100

Komádi Város Önkormányzata, a Magyar Néprajzi Társaság Tájékató Díj Alapítványa, valamint a Bihari Múzeum és Sinka István Városi Könyvtár 2015–2016-ra kettős emlékévet hirdetett a komádi születésű neves néprajzkutató, a Néprajzi Múzeum egykori munkatársa, Molnár Balázs születésének 100., valamint halálának 30. évfordulója alkalmából. Ennek részeként az intézmény vállalta, hogy elkészíti a Molnár Balázs munkásságát ismertető tablókiállítást, mely érinti a bihari térség komplex hagyományos paraszti életmódját – kiemelten a településmorfológia, a népi építészet, valamint a természeti és a paraszti gazdálkodás témaköreit. Ez határozza meg a kiállítás végleges tematikáját is, melyben kiemelkedő szerep jut a fenti témákat mintegy ötvöző, Komádit egykor a környék településeitől nagyban megkülönböztető kiterjedt tanyahálózat bemutatására.

A tablókiállítás felépítése: 1 db életrajzi tabló, 7 db tematikus tabló Molnár Balázs kutatásai nyomán, 1 db térképnagyítás.

A kiállítás bemutatására, egyben a kiállítás megnyitására – figyelembe véve a Komádi Város Önkormányzata által kidolgozott programtervet, valamint egyeztetve Molnár Balázs leszármazottaival is – a projekt befejezését követően, 2016 augusztusában, Komádi város napján sor került. A kiállításnyitáshoz emlékülés kapcsolódott, ahol ugyancsak ismertetésre és átadásra kerülnek a fent részletezett témákhoz kapcsolódó foglalkoztató anyagok.

Megvalósítók: *Kolozsvári-Donkó Rebeka* etnográfus, művelődésszervező, *Kolozsvári István* etnográfus, *Kállai Irén* etnográfus, földrajztanár

5. Utazó múzeum: Többgenerációs családi programok, 1 napos rendhagyó kamara-kiállításokkal, falunapokon, fesztiválokon részvétel)

Falunapok, rendezvények, helyszínek (helyszínenként legalább 50-150 fő részvételével):

2015-ben augusztus 1-jén Nagykereki Falunapon; augusztus 8-án Komádi Városnapon; szeptember 12-én Bakonszegen az Íjásznapon; október 3-án Furtán a Lovasnapon; november 7-én Váncsodon a Művelődési Házban

2016-ban április 23-án Nagyrábén a Sárrett Íze Fesztiválon, május 7-én Csökmön a Gyermeknapon, május 21-én Biharugrán a Madárvártán A Bihari Táj napján– 1 napos rendhagyó kiállítással is – címerdomborítás foglalkozással, május 22-én Furtán a Gyermeknapon, június 4-én Újirázon – Gyermeknap és Összetartozás napja, június 4-én Zsákán a Juniálison.

Tevékenységek: Minden helyszínen mozgásos népi gyermekjátékok, múzeumi társasjátékok, több helyszínen címerdomborításos Biharország története foglalkozással.

Nagyszüleink játéakai: népi játék foglalkozás óvodásoknak, általános iskolásoknak, családoknak. A foglalkozás célja olyan tevékenységfolyamat kialakítása, melynél minden

gyermek élményeken keresztül olyan ismeretanyaghoz jut, amely által megismeri és alkalmazza az ügyességet és a mozgáskoordinációt fejlesztő népi gyermekjátékokat. A múzeum meglévő népi játécai mellett új eszközök, játékok beszerzése, elkészítése: dominó, malom, csirkepofozó, ördögűző, csúzli, birkagyűjtés, fajójó, pörgettyű, „vesszőparipa” stb.

Árpád vezér nyomában: kihelyezett foglalkozás óvodás, általános iskolás korosztálynak és családoknak: honfoglalás kori életmód, női és férfi viselet bemutatása, felpróbálása, jurta szemléltetése. Honfoglalás kori magyarok hitvilága, sámándob használata. Az Árpád-kori kultúra és művészet, ősi motívumok. A nemezelés technikája elméletben és gyakorlatban (nemezlabda készítése).

A bihari specifikum rátétes szűr bemutatása, foglalkozás, a szűr felpróbálása fotózkodással. A szűrátét technikájának kipróbálása, metszés.

Műtárgymásolatok kiállítása, kipróbálható műtárgymásolatok (pásztorélet, népi kerámiák, a kenderfeldolgozás eszközei, a kenyérsütés eszközei, a Sárret vízivilágának eszközei) a fogadó helyszín programjának tematikájához igazodva.

Célcsoport: Minimum 4-6 órás, néha 8 órás programok a települések különböző helyszínein, helyi családok számára (5–70 éves korcsoport) a múzeum munkatársainak részvételével, helyszínenként legalább 50-150 fő részvételével.

A programok, tevékenységek erősítik a lokális identitástudatot, bihari öntudatot, a magyarságtudatot. A résztvevő gyerekek, diákok, felnőttek, nyugdíjasok, családok együtt munkálkodnak, a közös tevékenységek segítik a generációk együttműködését is. Nagyszülők-unokák együtt próbálhatják ki a régi eszközöket a műtárgymásolatokat (pl. kendertörés, fonás, kenyérdagasztás). A programok segítik az intézmény múzeumi egységének elismertségét, egyre többen ismerik meg a kihelyezett programokon a Bihari Múzeumot és tevékenységét. A kis falvakban lakók megismerik saját értékeiket, a helyi muzeális intézményekkel, gyűjteményekkel szorosan együttműködve a falvak értékeinek feltárásában és hasznosításában – ezen programok segítségével is – is részt vettek a munkatársaink.

(A 2015-ös járási múzeumi projektről fotódokumentáció: 109–111. kép)

KÉPMELLÉKLET

1. kép. „Az év múzeuma, 2014” oklevél

2. kép. Díjátadó, csoportkép a Magyar Nemzeti Múzeum dísztermében

3. kép. A Múzeumok éjszakája nívódíjának oklevele

4. kép. A Múzeumok éjszakája nívódíjának átadásán dr. Török Petra főtanácsos (EMMI Kultúráért Felelős Államtitkársága Közgyűjteményi Főosztálya), Kállai Irén és Korompainé Mocsnik Marianna társaságában (2016. június 15. Debrecen, Déri Múzeum)

5. kép. A Berettyó Kulturális Központ logója (tervezte: Szűcs Endre)

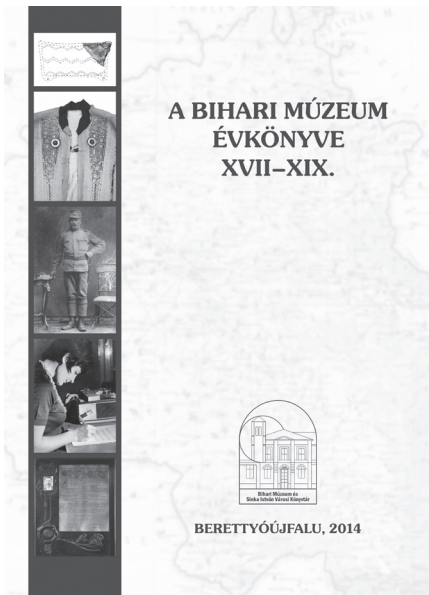
6. kép. A 38. Bihari Honismereti Tábor csoportja Bakonszegen (2014)

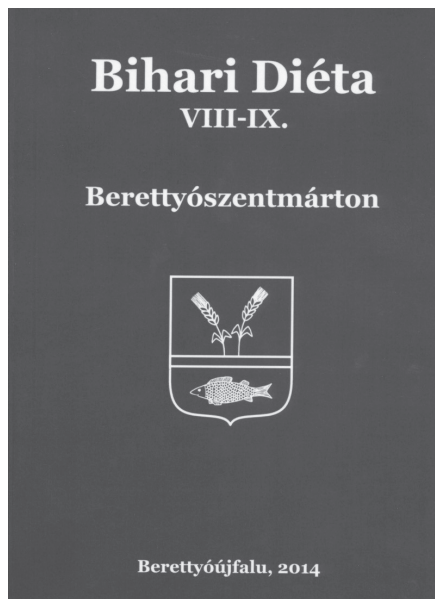
7. kép. A 39. Bihari Honismereti Tábor csoportképe (2015)

8. kép. A 40. Bihari Honismereti Tábor résztvevői Létavértesen (2016)

9. kép. A Bihari Múzeum Évkönyve XVII-XIX. kötete (Berettyóújfalu, 2014)
(Honlapon elérhetősége: <http://www.biharimuzeum.hu/userfiles/BihMuzEvk2014.pdf>)

10. kép. A Bihari Diéta Berettyószentmártonról szóló,
VIII-IX. kötete (Berettyóújfalu, 2014)

11. kép. Bihar-kutatás konferencia (2016. november 7.)

12. kép. Nagyszüleink harca értünk – 1956-os konferencia (2016. október 19.)

13. kép. Bihari pedagógusokra emlékeztünk a Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesülettel (2016. november 28.)

14–19. kép. Az állandó kiállítás hasznosítása: tárlatvezetések, foglalkozások

20. kép. Tóth Sándor festőművész
Biharból Európába című tárlatán
rendhagyó rajzóra (2014. év elején)

21. kép. Dajkáné Zsoldos Mária
csipkeverő *Csipkecsodák* című
kiállítása 2014 áprilisában

22. kép. *Katonasors* című időszaki
kiállításunk 2014. május 14-én nyílt,
az I. világháború kitörésének
centenáriumára alkalmából

23. kép. Földesi László
szerepi szobrász kiállítása
Sárréti gyökerek címmel 2015. elején

24. kép. 200 éve született Rómer Flóris
című vándorkiállítás 2015 őszén

25. kép. *Kelet Népe '80 – A Sebes-Körös
partjától az Adler nyomdáig* címmel
irodalmi kiállításunk
2015. október 19-én nyílt

26. kép. Viseletek viselői – Berde Sándor
fotói 2016. január 19–február 29. között

27. kép. 3276 expedíciós nap –
Balázs Dénes nyomában
(2016. április 19–július 23.)

28. kép. Büszke gyönyörűség –
Rácz Erika ötvös népi iparművész és a
Tafota Szalon közös kiállítása
2016. július 27. és szeptember 18 között.

29. kép. Mundérba bújó történelem
2016 őszén

30–31. kép. Adventi varázs – Karácsony fényei

32–35. kép Rendhagyó kiállítások, diákok és óvónők alkotásaiból a nagyteremben a Múzeumok Őszi Fesztiválja keretében (2014 őszén)

36. kép. Diák alkotók kiállítása a 2015-ös Múzeumok Őszi Fesztiválján

37. kép. *Alkossunk együtt!* című diákkiállítás 2016-ban

38. kép. 1848-as rajzpályázat kiállítása 2016 tavaszán

39–40. kép. Blum Amram-
emlékkiállítás 2016 őszén

41–42. kép. Kabos Endrére
emlékeztünk a
*Magyarországi vívósport
története* című kiállítással
2016 novemberében

43. kép. Rendhagyó időszak kiállításunk a Kabos Endre Városi Sportcsarnokban a Bihari Számadó Napokon (2014)

44–45. kép. Ybl Miklósról emlékeztünk a Fráter László-teremben 2016-ban

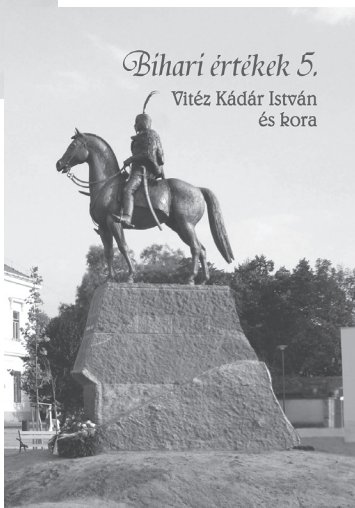
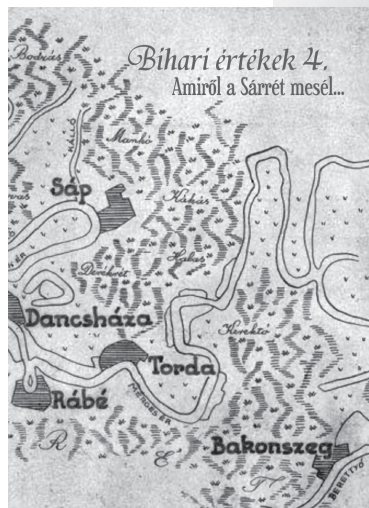

46–47. kép. A Bihari Múzeum
a Múzeumok majálisán...
(2015–2016)

48–49. kép. ... és az
Esztári Lecsófesztiválon
(2016. augusztus 27.)

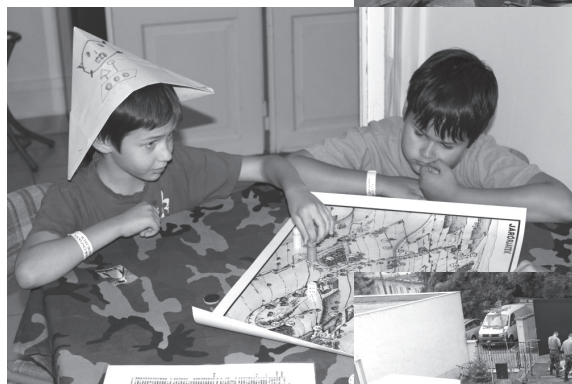
50–54. kép. A Bihari értékek múzeumpedagógiai füzet sorozat első 5 számának címlapjai

55–60. kép. Múzeumi családi délutánok 2014–2016 között

61–63. kép. Hagyományos helytörténeti vetélkedőink 2014–2016 között

64–67. kép. Múzeumok éjszakája, 2014

68–71. kép. Múzeumok éjszakája, 2015

72–75. kép. Múzeumok éjszakája, 2016

76–78. kép. Múzeumok Őszi Fesztiválja programjai, 2015

79–82. kép. Múzeumok Őszi Fesztiválja programjai, 2016

83–88. kép. Ars Sacra Fesztivál 2015–2016

89–92. kép. Új táboraink: Szent István-tábor és a középkori tábor 2016-ban

93–94. kép. Néprajzi szakkör

95–96. kép. Segítünk, hogy segíthess – önkéntes képzés

97. kép. A Berettyóújfalui Topotéka nyitó rendezvénye (2016)

98. kép. Teszünk-veszünk, szorgoskodunk

99–104. kép. A Tudástár 2016-os eseményeiből

Válogatás a járási múzeumi mintaprojekt (2014) fotóiból

105. kép. Körösszakál, farsangi foglalkozás

106. kép. Furtai akadályverseny népi eszközök állomáshely

107. kép. Foglalkozás a bojti tájház udvarán

108. kép. Nemezelés Furtán

II. járási múzeumi projekt 2015. július – 2016. június

109.kép. Kelet Népe '80 kiállítás-megnyitó Biharugrán

110. kép. Népi játék foglalkozás Csökmön

111. kép. Vetélkedő jutalomkirándulása, látogatás Nagyrábén
Ványi Gusztáv gyűjteményében

112. kép. Komádiban Molnár Balázssra emlékeztünk – a program meghívója

113–114. kép. Emlékezés Sárrétudvariban a Költő Nagy Imre sírjánál és a művelődési házban diák szavalóversennyel